
**Профспілка трудящих
металургійної і гірничодобувної
промисловості України**

ПРОФСПІЛКА

Спеціальний випуск

**Рекомендації ПМГУ
з аналізу фінансової
звітності підприємства**

**Дніпропетровськ
2008**

“ПРОФСПІЛКА”
Спеціальний випуск

Свідоцтво про реєстрацію
№ 12929–1814 Р

Засновник і видавець:
Центральний комітет Профспілки
металургів і гірників України
Голова ЦК ПМГУ: Володимир Казаченко

Матеріали підготували:
Управління соціально-економічного, правового захисту,
трудових відносин ЦК ПМГУ,
Інформаційно-аналітичний центр ЦК ПМГУ

Адреса: Україна, м. Дніпропетровськ,
пл. Леніна, 1, 49000
Тел.: 791-01-74, 791-19-31
www.pmggu.dp.ua
infocentre@email.com.ua

Друк: ПВТКП “ПАФ”, ДП № 12
м. Дніпропетровськ
Наклад 300 прим. Зам. № 97

СОДЕРЖАНИЕ

Структура и чтение финансовых отчетов	5
Баланс (форма 1)	5
Отчет о финансовых результатах (форма 2)	10
Отчет о движении денежных средств (форма 3).....	13
Отчет о собственном капитале (форма 4)	15
Примечания к годовой финансовой отчетности (форма 5).....	15
Связи между финансовыми отчетами	16
Анализ финансовой отчетности ОАО «XXX».....	18
С какого отчета начать анализ финансовых отчетов?	18
ВАТ «XXX». Звіт про фінансові результати (тис. грн.)	19
ВАТ «XXX». Баланс (тис. грн.)	21
Приложение 1. Формы финансовой отчетности	25
Приложение 2. Содержание статей форм финансовых отчетов.....	39
Баланс (згідно з П(С)БО 2)	39
Звіт про фінансові результати (згідно з П(С)БО 3)	44
Нормативные документы и литература	47

В помощь профактиву при проведении колдоговорной кампании

Корпоративное управление предприятием горно-металлургического комплекса, как правило акционерным обществом, не ограничивается исключительно отношениями между его собственниками и менеджерами, а предусматривает также учет законных интересов и активное сотрудничество с работниками, потребителями, кредиторами, государством, общественностью, профсоюзами и другими заинтересованными в деятельности предприятия лицами. Сутью корпоративного управления является система отношений между указанными лицами для обеспечения эффективной деятельности предприятия, которая не может быть достигнута без равновесия влияния и баланса интересов участников корпоративных отношений.

Повышение заработной платы работникам предприятия напрямую зависит от эффективности его экономической деятельности, поэтому профсоюзный комитет предприятия в целях обоснования возможности решения этого вопроса кроме других механизмов и методов может использовать, в частности, анализ финансовой отчетности предприятия.

Финансовая отчетность – важнейший официальный источник информации о финансовом состоянии, результатах деятельности и движении денежных средств предприятия за отчетный период. Право трудового коллектива требовать предоставления ему финансовой отчетности предприятия базируется на ст. 10 Закона Украины «О коллективных договорах и соглашениях», прямо же обязательность такого предоставления предусмотрена п. 1 ст. 14 Закона Украины «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности в Украине».

Финансовое состояние предприятия характеризует на конкретную отчетную дату степень его обеспеченности необходимыми для осуществления хозяйственной деятельности финансовыми ресурсами, рациональность их размещения и эффективность использования его активов, доходов и затрат.

Профсоюзу целесообразно анализировать финансовую отчетность предприятия и его финансовое состояние с позиции оценки ресурсов для обеспечения социальных льгот и гарантий работников предприятия и аргументации требований, направленных на защиту их интересов, не только в процессе проведения колдоговорной кампании, но и при рассмотрении предлагаемых антикризисных мер в кризисной экономической ситуации.

Табл. 1

Формы финансовой отчетности

№ п/п	Отчетная форма	Характеристика	П(С)БУ*
1	2	3	4
1	Баланс (форма 1)	Отражает состояние активов, обязательств и капитала на определенную дату. По разнице в показателях баланса на начало и конец отчетного периода характеризуют изменения финансового состояния предприятия (год, квартал)	№2
2	Отчет о финансовых результатах (форма 2)	Показывает доходы, расходы, прибыль и убытки от деятельности предприятия за период времени между двумя балансами (год, квартал)	№3
3	Отчет о движении денежных средств (форма 3)	Информирует о наличии, источниках поступления и направлениях использования средств на предприятии за отчетный и предыдущий периоды (год)	№4

1	2	3	4
4	Отчет о собственном капитале (форма 4)	Раскрывает виды собственного капитала и изменения, которые в нем происходят в течение отчетного периода (год)	№5
5	Примечания к финансовым отчетам (форма 5)	Детализируют и обосновывают отдельные статьи финотчетов, а также отражают другие сведения, предоставление которых предусмотрено бухгалтерскими стандартами (П(С)БУ)* – составляются за год	Приказ Минфина №602 от 28.10.2003 г.

**П(С)БУ – Национальное положение (стандарт) бухгалтерского учета – нормативно-правовой акт, утвержденный Министерством финансов Украины, определяющий принципы и методы ведения бухгалтерского учета и составления финансовой отчетности, которые не противоречат международным стандартам. Он определяет содержание, форму и общие требования к раскрытию статей каждого из отчетов (кроме формы 5, которая регулируется приказом Министерства финансов Украины).*

Формы финансовой отчетности приведены в приложении 1 к данному документу.

Отчетным периодом для составления финансовой отчетности является календарный год. Промежуточная отчетность составляется ежеквартально нарастающим итогом с начала отчетного года в составе баланса и отчета о финансовых результатах. Отчет о движении денежных средств, отчет о собственном капитале и примечания к отчетам составляются только за год.

Чтобы определить тенденции в развитии предприятия, необходимо рассматривать данные отчетности не только за последний отчетный год, но и за предшествующие ему отчетные годы (в динамике), а также изменение этих данных в абсолютном и относительном выражении. Для этого при анализе финансовые отчеты сравнивают между собой за более длительные периоды времени (например, отчетный год – с предыдущим) и их данные сопоставляют с другими видами данных (например, рост объемов продаж – с темпом роста инфляции).

Рассматривать финансовую отчетность необходимо с точки зрения того, чем занимается предприятие. Изучая ее, следует пометить те пункты, которые вызывают вопросы или сомнения. Ответы на эти вопросы можно найти в самих финансовых отчетах (годовых и квартальных), информации, которую обязаны обнародовать акционерные общества согласно решению Государственной комиссии по ценным бумагам и фондовому рынку №1591 от 19.12.2006 г., аналитических материалах о развитии горно-металлургического комплекса, других источниках информации, в частности у менеджеров предприятий.

Подробнее в этом документе мы остановимся на анализе баланса и отчета о финансовых результатах, и приведем пример анализа баланса и отчета о финансовых результатах условного предприятия ОАО «ХХХ». Эти отчеты в тексте документа, а также содержание статей указанных ниже форм финансовых отчетов (приложение 2) для соблюдения их соответствия установленным действующим законодательством нормам приведены на украинском языке.

Структура и чтение финансовых отчетов

Баланс (форма 1)

Анализ баланса производится с целью оценки имущественного состояния, структуры активов и обязательств, динамики и тенденций изменения состояния предприятия.

Баланс представляет собой двустороннюю таблицу, в которой отражаются конечные результаты деятельности предприятия за отчетный период, он показывает финансовое состояние предприятия в конкретный момент времени.

Схематично баланс можно представить так:

АКТИВ (чем владеет предприятие)	ПАССИВ (за счет чьих средств предприятие живет)	
I. Необоротные активы II. Оборотные активы III. Расходы будущих периодов	Собственный капитал (доля собственников предприятия)	I. Собственный капитал
	Обязательства (долги)	II. Обеспечение последующих расходов и платежей III. Долгосрочные обязательства IV. Текущие обязательства V. Доходы будущих периодов

С аналитической точки зрения левая сторона (актив) отражает ресурсы, контролируемые предприятием в результате прошлых событий, использование которых, как ожидается, приведет к получению экономических выгод в будущем (направления использования собственного капитала и обязательств предприятия), а правая сторона (пассив) – источники формирования активов (средства, которые были привлечены для получения активов).

Основа баланса – классическое уравнение бухгалтерского учета (балансовое уравнение):

Активы (стр. 280) = Обязательства (стр. 480 + стр. 620) + Собственный капитал (стр. 380)
или

Активы – Обязательства = Собственный капитал

Преимуществом последней формы уравнения является то, что она более четко показывает **чистые активы предприятия**, которые, как правило, принадлежат собственникам этого предприятия.

АКТИВ баланса состоит из трех разделов.

Активы, которые отражаются в разделах I и II можно разделить по признаку длительности обращения. Активы, используемые в течение длительного периода времени (более одного года), учитываются в первом разделе баланса. Все другие активы, предназначенные для реализации или потребления в течение короткого периода, отражаются во втором разделе.

Таким образом, к разделу I «Необоротные активы» относится все, что достаточно долго сохраняет свое первоначальное качество (т.е. не изменяет своей формы), а именно:

- нематериальные активы,
- незавершенное производство,
- основные средства,
- долгосрочные финансовые инвестиции,
- долгосрочная дебиторская задолженность,
- отсроченные налоговые активы,
- другие необоротные активы.

К нематериальным активам относятся: права пользования природными ресурсами и имуществом, права на знаки для товаров и услуг (товарные знаки, торговые марки и др.), права на объекты промышленной собственности (права на изобретения, промышленные образцы) и другие нематериальные активы (см. П(С)БУ 8). Эти активы амортизируются в течение срока их полезного использования, поэтому в балансе они представлены тремя строками: первоначальная (стр. 010) и остаточная (стр. 011) стоимость, а также начисленная в установленном порядке сумма накопленной амортизации (стр. 012). Остаточная стоимость определяется как разница между первоначальной стоимостью и суммой накопленной амортизации, которая приводится в круглых скобках. Чтобы понять и оценить изменение нематериальных активов по их группам, необходимо обратиться к примечаниям к финансовой отчетности (форма 5 «Примечания», таблица I «Нематериальные активы»).

Наличие данных в строке 020 актива баланса «Незавершенное строительство» свидетельствует о том, что предприятие сооружает основные средства для своих нужд (*обратить*

внимание на соотношение с другими активами). Сокращение расходов по этой статье чаще всего сопровождается увеличением первичной стоимости основных средств за счет частичного или полного завершения строительства и ввода в действие соответствующих объектов.

В разделе «Необоротные активы» при анализе необходимо уделить внимание основным средствам – по ним определяют достаточность оснащения предприятия, а возможно, и избыток оборудования. Высокий уровень износа основных средств (стр. 032) порой свидетельствует о том, что оборудование предприятия старое. Разницу между первоначальной стоимостью основных средств (стр. 031) и их износом (суммой амортизации объекта основных средств с начала его полезного использования) составляет остаточная стоимость основных средств (стр. 030). Резкое возрастание первоначальной стоимости основных средств может свидетельствовать о расширении бизнеса и наращивании предприятием объемов продаж, а также о том, что значительные ресурсы предприятия капитализируются в основных средствах.

Большинство из необоротных активов (основные средства, нематериальные активы, финансовые инвестиции) отражают в балансе как по первоначальной, так и по справедливой стоимости, поэтому возникает потребность в оценке необоротных активов, исходя, в том числе из того, что *справедливая стоимость* – это сумма, по которой может быть осуществлен обмен актива или оплата обязательства в результате операции между осведомленными, заинтересованными и независимыми сторонами.

В статье «Долгосрочные финансовые инвестиции» отражаются финансовые инвестиции на период более одного года, а также те инвестиции, которые не могут быть свободно реализованы в любой момент (не являются высоколиквидными). Обратите внимание на стр. 040 (инвестиции, которые учитываются по методу участия в капитале): по ней можно судить об объеме инвестиций предприятия в дочерние, ассоциированные и совместные предприятия. Увеличение стоимости инвестиций в балансе предприятия может свидетельствовать в том числе об увеличении собственного капитала его дочерних предприятий за счет этих инвестиций.

Обратите внимание на стр. 50 «Долгосрочная дебиторская задолженность». *Дебиторская задолженность* – это сумма, которую надлежит получить предприятию на дату баланса от покупателей и заказчиков за продукцию (товары, работы, услуги) и по другим расчетам с юридическими и физическими лицами. Она содержит сумму долгосрочной дебиторской задолженности, которая не возникает в ходе *нормального* операционного цикла и будет погашена после двенадцати месяцев с даты баланса. *Операционный цикл* – промежуток времени между приобретением запасов для осуществления деятельности и получением денежных средств от реализации изготовленной из них продукции (товаров, работ и услуг).

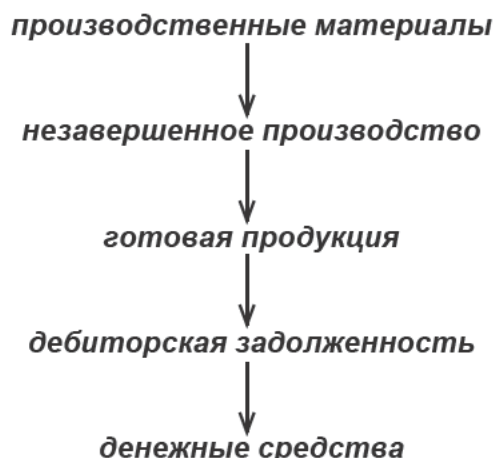
Значительный объем и тенденция роста долгосрочной дебиторской задолженности должны настораживать – возможно, они могут свидетельствовать о «замораживании» на долгое время значительных средств предприятия в счетах дебиторов, однако для корректности подхода к оценке дебиторской задолженности в целом необходимо анализировать как другие данные баланса (стр. 160), так и данные отчета о финансовых результатах.

В разделе II «Оборотные активы» учитываются запасы, дебиторская задолженность за товары, работы, услуги, текущие финансовые инвестиции, денежные средства и другие активы. Оборотные активы имеют способность достаточно быстро переходить из одной формы в другую: деньги превращаются в запасы или товары, которые, в свою очередь, в случае продажи могут сразу превратиться в дебиторскую задолженность или деньги.

Статьи оборотных активов в балансе размещены в соответствии с операционным циклом и по мере возрастания ликвидности (способности превратиться в деньги).

Эффективность работы предприятия преимущественно зависит от рационального размещения оборотных активов.

В оборотных активах важное место занимают запасы и дебиторская задолженность, ведь через них производственное предприятие проходит следующий путь к будущим экономическим выгодам:

Рост доли запасов и дебиторской задолженности в активах может свидетельствовать как о замедлении их оборачиваемости в связи со стагнацией или падением рынка сбыта продукции, отвлечении финансовых ресурсов и ухудшении финансового состояния предприятия, так и о наращивании предприятием объемов производства. Рост запасов, непропорциональный росту доходов, должен привлекать внимание. Тенденции оборачиваемости запасов характеризует коэффициент оборачиваемости запасов (Коб. зап.), который рассчитывается как отношение чистого дохода (выручки) от реализации продукции (товаров, работ, услуг) к стоимости запасов (Коб. зап. = стр. 035 отчета о финансовых результатах (стр. 100 баланса). Кроме того, размер дебиторской задолженности по товарным операциям определяется условиями предприятия по расчетам со своими контрагентами. Это беспроцентная ссуда контрагентам, которая содействует увеличению объемов реализации продукции (товаров, работ, услуг) и прибыли, с одной стороны, и требует дополнительного привлечения в оборот средств (вместо изъятых в дебиторскую задолженность) и порождает возможность возникновения безнадежных долгов и убытков, – с другой.

В статье «Дебиторская задолженность за товары, работы, услуги» необходимо обратить внимание на стр. 162 «Резерв сомнительных долгов», т.е. на размер сумм, в возврате которых дебиторами предприятие по определенным причинам не уверено – стоит проанализировать, почему. *Учитываем:* в итог актива баланса включается сумма чистой реализационной стоимости дебиторской задолженности (стр. 160) – это разница между первоначальной стоимостью (стр. 161) и резервом сомнительных долгов.

Для объективной оценки дебиторской задолженности необходимо проанализировать как динамику ее изменения, так и динамику изменения доходов предприятия. **На первый взгляд рост дебиторской задолженности должен настораживать**, но если предприятие существенно увеличило свои доходы и мы можем «связать» темпы роста дебиторской задолженности с объемами доходов от реализации, тогда рост «дебиторки» возможно, и является оправданным.

Обратите внимание на статью 150 «Векселя полученные». Она показывает задолженность покупателей, заказчиков и других дебиторов за отгруженную продукцию (товары), прочие активы, выполненные работы и предоставленные услуги, **которая обеспечена векселями**. Если доля этой задолженности в оборотных активах велика или ее сумма растет, то необходимо понять, почему за продукцию (товары, услуги, работы) предприятия рассчитываются не денежными средствами и насколько это выгодно предприятию с учетом отсрочки и вероятности погашения задолженности.

Что же касается раздела III «Расходы будущих периодов», то это – активы, которые уже предназначены на определенные нужды, но вследствие определенных обстоятельств не могут классифицироваться как полноценные затраты. Например, к ним можно отнести авансовые платежи за услуги, которых предприятие еще не использовало в отчетном году (оплата годового взноса за страхование автомобилей, стоимость предоплаты периодических изданий и др.).

ПАССИВ баланса состоит из пяти разделов. Статьи пассивов сгруппированы независимо от внешней формы активов.

В разделе I «Собственный капитал» сгруппированы статьи баланса, в которых приводится стоимость взносов собственников (акционеров, участников) в капитал предприятия. Также в этом разделе приводятся суммы, на которые были осуществлены дооценки необоротных активов и другие финансовые данные, влияющие на величину капитала предприятия.

Увеличение уставного капитала (стр. 300) расценивается позитивно – предприятие получает дополнительные средства от акционеров (участников) и получает возможность дополнительного финансирования своих активов.

Важной статьей, которая относится к этому разделу баланса, является «Нераспределенная прибыль (непокрытый убыток)» (стр. 350). В этой строке баланса отражается накопленная сумма прибыли или убытка предприятия за весь период его деятельности. **Отсутствие данных по этой статье при прибыльной работе предприятия свидетельствует о том, что предприятие не реинвестирует прибыль в свою деятельность, а направляет ее, например, на выплату дивидендов.** При прибыльной работе предприятия сумма нераспределенной прибыли включается в итог раздела «Собственный капитал» и при этом увеличивается собственный капитал предприятия, а если деятельность предприятия является убыточной (в балансе сумма приведена со знаком «минус»), то собственный капитал уменьшается на сумму убытка.

Итог «Собственного капитала» показывает, что получают собственники в случае ликвидации предприятия. Если предприятие будет ликвидироваться, то активы можно продать и за счет этого покрыть обязательства предприятия. Остальное то, что останется от такой продажи, будет в распоряжении собственников предприятия, их капиталом. **Значительно более высокие темпы роста собственного капитала по сравнению с темпами роста необоротных активов, а также рост удельного веса собственного капитала в совокупном капитале (отношение показателя стр. 380 к показателю стр. 640) свидетельствуют об укреплении финансового состояния предприятия и, как следствие, улучшении благосостояния его собственников.**

Раздел II «Обеспечение будущих расходов и платежей» содержит информацию о начисленных в отчетном периоде расходах и платежах (расходах на оплату будущих отпусков, гарантийных обязательствах и др.), величина которых на дату составления баланса может быть определена только путем предварительных прогнозных оценок, а также остатках средств целевого финансирования, полученных из бюджета и других источников.

Обязательства предприятия записаны в балансе в разделах III и IV по срочности их погашения. Сначала идут долгосрочные, за ними – текущие.

Чем ниже доля обязательств в общей сумме пассивов, тем меньше финансовый риск (риск неуплаты обязательств и процентов по ним). Чем эта доля выше, тем меньше надежды и средств на удовлетворение требований трудового коллектива о повышении заработной платы и обеспечении дополнительных социальных льгот и гарантий.

В разделе III «Долгосрочные обязательства» отражаются долгосрочные кредиты банков, отсроченные налоговые обязательства и другие обязательства, срок погашения которых – более, чем двенадцать месяцев с даты составления баланса. *Если сами обязательства или их увеличение являются значительными, то необходимо понять, с какой целью предприятие занимает деньги.* Долгосрочные займы влияют на финансовую стабильность работы предприятия. Как правило, долгосрочные кредиты привлекают для финансирования необоротных активов предприятия, а краткосрочные – для удовлетворения текущих потребностей, например, для поддержки уровня запасов или финансирования дебиторской задолженности.

Соответственно **в разделе IV «Текущие обязательства»** указываются задолженности, которые должны быть погашены в течение одного года. Сюда включаются краткосрочные кредиты банков, кредиторская задолженность за товары, работы и услуги и другие текущие обязательства по различным расчетам. По статье «Текущая задолженность по долгосрочным кредитам», например, отражается сумма процентов и часть долгосрочного кредита, которые необходимо оплатить в течение 12 месяцев от даты баланса, и которые учитываются как текущие обязательства. При этом основная сумма банковского кредита, полученного на срок более 1 года, отражается в третьем разделе баланса «Долгосрочные обязательства».

Если в балансе появляются краткосрочные кредиты банков (стр. 500), необходимо проанализировать их соотношение с суммой «дебиторки» и запасов, и задуматься, не

брало ли предприятие краткосрочный кредит для инвестирования в долгосрочные активы, а если брало, то зачем, и не приведет ли это к ухудшению (может быть, даже спрогнозированному) его финансового состояния в будущем.

Обратите внимание на статью «Векселя выданные» (стр. 520), а также на основную статью по кредиторской задолженности «Кредиторская задолженность за товары, работы, услуги» (стр. 530).

Значительная сумма выданных векселей может свидетельствовать об ухудшении финансового состояния предприятия (большом оттоке денежных средств в будущем) и даже о том, что имеется потенциальная угроза, что предприятие не рассчитается со своими долгами.

Кредиторская задолженность – это задолженность предприятия поставщикам за полученные товарно-материальные ценности, работникам предприятия по оплате труда, бюджету и государственным внебюджетным фондам по налогам и сборам и т.д. Наличие значительной суммы и доли кредиторской задолженности в пассивах предприятия часто показывает, что оно испытывает финансовые трудности, а порой и о то, что ему грозит банкротство.

Целесообразно сопоставлять дебиторскую задолженность за товары, работы, услуги (стр. 160) с кредиторской задолженностью за товары, работы, услуги (стр. 530) для того, чтобы сделать вывод, финансирует ли предприятие кого-то или кто-то финансирует его.

Сумма задолженности по оплате труда указывается в статье «Текущие обязательства по расчетам по оплате труда» (стр. 580). В случае ее наличия необходимо проанализировать долю этих обязательств в общей сумме текущих обязательств и рассмотреть динамику ее изменения, а также сопоставить ее, например, с динамикой изменения чистого дохода (выручки) от реализации продукции (товаров, работ, услуг) (стр. 035 «Отчета о финансовых результатах»). Если наблюдается рост доходности от реализации и при этом растет задолженность по заработной плате, то можно задавать вопрос, почему предприятие не спешит рассчитаться со своими работниками.

ОБЩИЕ ВЫВОДЫ. *Анализируя балансы предприятия за 2-3 года, можно проследить динамику изменения его собственного капитала и сопоставить ее с динамикой изменения затрат на оплату труда. Если наблюдается рост собственного капитала в динамике, и эта динамика значительно опережает динамику роста заработной платы, то требования работников к собственникам предприятия, в том числе в случае экономического кризиса, поделиться накопленным не только справедливы, но и обоснованны.*

Отчет о финансовых результатах (форма 2)

Анализ отчета о финансовых результатах проводится с целью оценки структуры затрат и доходов, динамики и тенденций роста либо снижения отдельных статей доходов и расходов и оценки финансовых результатов предприятия в целом.

Отчет о финансовых результатах содержит данные о доходах, расходах, прибылях и убытках от деятельности предприятия в течение отчетного периода.

Данный отчет в отличие от баланса, который не предоставляет много информации о возможностях предприятия получать доходы, подводит итог эффективности деятельности предприятия и становится первым шагом в оценке его прибыльности и реальной доходности.

Отчет о финансовых результатах состоит из трех разделов:

1. **Финансовые результаты.**
2. **Элементы операционных затрат.**
3. **Расчет показателей прибыльности акций.**

Наиболее внимательно необходимо отнестись к рассмотрению **раздела I «Финансовые результаты»** этого отчета – из него сразу видно, сработало предприятие прибыльно (сумма доходов превышала суммарную величину расходов) или убыточно (доходов не хватило, чтобы покрыть все расходы) – это отражается соответственно в строках 220 (чистая прибыль) и 225 (чистый убыток) формы 2.

Общая формула расчета чистой прибыли (убытка) выглядит следующим образом:

Чистая прибыль (убыток) = Доходы – Расходы – Налог на прибыль

Чистая прибыль остается в распоряжении предприятия. Согласно действующему законодательству ее распределение осуществляется по решению высшего органа предприятия (в АО – общего собрания акционеров, в ООО – общего собрания участников).

Большая часть финансовых данных, в том числе о прибыли, становятся более содержательными, если мы рассматриваем тенденции их изменений (например, если сравниваем показатели деятельности предприятия за отчетный год с предыдущим годом).

В первом разделе отчета о финансовых результатах «**Финансовые результаты**» все доходы и расходы группируются как операционные и финансовые. Как правило, большую часть доходов предприятие получает, проводя операционную (основную) деятельность, поэтому при проведении анализа отчетности необходимо в первую очередь уделять внимание операционным показателям.

Операционная деятельность – операции, связанные с производством или реализацией продукции (товаров, работ, услуг), что является главной целью создания предприятия и обеспечивает основную долю его дохода.

Финансовая деятельность – деятельность, которая приводит к изменениям размера и состава собственного и заемного капитала предприятия.

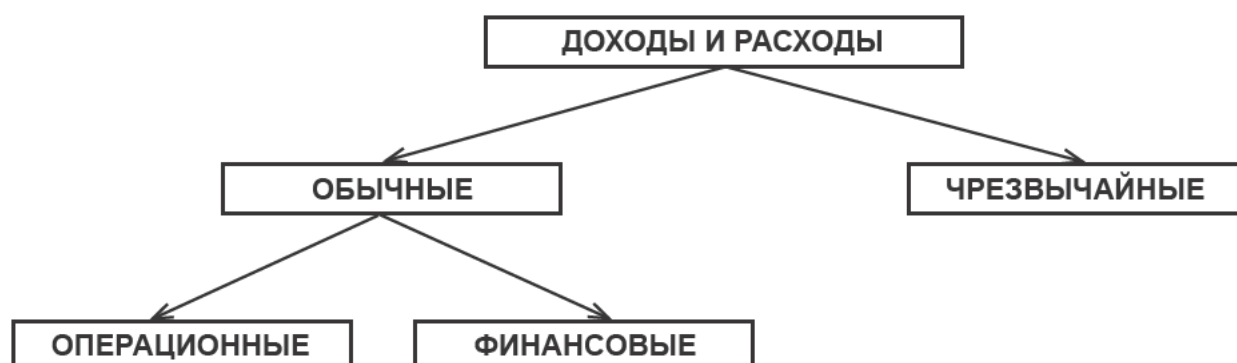
В отчете финансовый результат от операционной и финансовой деятельности выводится суммарно – это прибыль (убыток) от обычной деятельности (стр. 190, 195 формы 2).

Обычная деятельность – любая основная деятельность, а также операции, которые ее обеспечивают или возникают в результате ее проведения.

Отдельно ниже указываются доходы и расходы от чрезвычайных событий. Чрезвычайными для предприятия являются события или операции, повторение которых периодически или в каждом следующем отчетном периоде не ожидается (потери от стихийного бедствия, пожаров, техногенных аварий и т.п.).

Схематично группировку доходов и расходов можно представить следующим образом:

Схема 1

В разделе I необходимо обратить внимание на сумму в строке 010 «**Доход (выручка) от реализации**». Она показывает в денежном выражении, сколько предприятие продало продукции (товаров, работ, услуг).

Строка 015 отчета показывает какую сумму налога на добавленную стоимость заплатило предприятие.

Чистый доход (выручка) от реализации продукции (товаров, работ, услуг) (стр. 035) представляет собой «очищенный» от соответствующих налогов, сборов, скидок и т.д. доход (выручку) от реализации продукции (товаров, работ, услуг).

Обратите внимание на статьи «Прочие операционные доходы» (стр. 060) и «Прочие операционные расходы» (стр. 090). Среди других операционных доходов могут отражаться доходы от операционной аренды активов (например, сдачи в аренду основных средств), операционные курсовые разницы, доходы от реализации оборотных активов и др. Соответственно в статье «Другие операционные расходы» отражаются себестоимость реализованных производственных запасов, убытки от операционных курсовых разниц и все другие расходы, возникающие в процессе операционной деятельности предприятия (кроме расходов, включаемых в себестоимость продукции). Эти две статьи могут иметь существенное влияние на конечный финансовый результат предприятия, поэтому важно понять, что здесь учитывалось. Для этого необходимо обратиться к другой форме отчетности – форме 5 «Примечания». В таблице V «Доходы и расходы» этой формы расшифровываются основные суммы других операционных и финансовых доходов и расходов.

После дохода необходимо рассмотреть статьи «Себестоимость реализованной продукции» (стр. 040), «Административные расходы» (стр. 070) и «Затраты на сбыт» (стр. 080), обращая внимание на любой рост или падение. **Сравнивая тенденции роста (падения) административных расходов и расходов на оплату труда и видя перекося в сторону первых можно сделать вывод о том, что менеджмент и собственники предприятия больше заботятся о расходах, связанных с его управлением и обслуживанием, чем благосостояние его работников.** Себестоимость реализованной продукции растет быстрее или медленнее, чем доход? В то время, когда доход растет, могут уменьшаться затраты на сбыт, это может быть позитивным, но не всегда (выше уже рассматривались различные причины роста дохода) – возможно, предприятие сократило масштабы своей сбытовой деятельности.

Ниже строк «Финансовые результаты от операционной деятельности» (стр. 100 и 105) указываются доходы и расходы, связанные с финансовой деятельностью предприятия. Среди них (стр. 110, 120, 130) в этой части отчета указываются доходы от финансовых инвестиций предприятия (дивиденды, проценты и другие доходы), возникающие в процессе обычной деятельности, но не связанные с основной деятельностью предприятия и по сути являющиеся пассивными доходами. В статье «Финансовые затраты» (стр. 140) показываются расходы на проценты и другие расходы, связанные с привлечением заемного капитала.

Статьи «Потери от участия в капитале» (стр. 150) и «Прочие расходы» (стр. 160) уменьшают финансовый результат от операционной деятельности и отражают убытки, нанесенные финансовыми инвестициями предприятия.

В нижней части отчета о финансовых результатах отдельно учитываются доходы и расходы, а также налог на прибыль от чрезвычайных ситуаций, которые произошли в жизни предприятия. Как правило, для промышленных предприятий эти статьи не являются существенными и на них нет необходимости сосредотачивать особенно свое внимание. Однако, возможно, что в течение отчетного периода произошло чрезвычайное событие (например, получено значительное страховое возмещение) и это повлияло на конечный финансовый результат.

В разделе II «Элементы операционных затрат» указываются соответствующие элементы операционных расходов, которые предприятие понесло в процессе своей деятельности в течение отчетного периода:

- материальные расходы (стр. 230);
- **расходы на оплату труда (стр. 240);**
- отчисления на социальные мероприятия (стр. 250);
- амортизация (стр. 260);
- другие операционные расходы (стр. 270).

Обратите внимание на то, что именно раздел II «Отчета о финансовых результатах» содержит сумму расходов на оплату труда. Используйте строку 035 отчета для возможности определить соотношение между динамикой чистого дохода (выручки) от реализации продукции (товаров, работ, услуг) и динамикой расходов на оплату труда (стр. 240). **В случае, если рост чистого дохода (выручки) от реализации продукции (товаров, работ, услуг) значительно опережает в динамике рост расходов на оплату труда, можно сделать вывод об «экономном» отношении собственников и менеджмента предприятия к оплате труда его работников.**

Необходимо сопоставить сумму расходов на оплату труда (стр. 240) с прочими операционными затратами (стр. 270), и, если последние составляют не менее суммы расходов на оплату труда, рассмотреть форму 5 «Примечания к финансовым отчетам» (раздел V) и потребовать от собственников и менеджеров предприятия пояснений.

В разделе III отчета «Расчет показателей прибыльности акций» (заполняют только акционерные общества) приводятся данные о количестве простых акций, сумме чистой прибыли (убытка), рассчитанного на одну простую акцию, сумме дивидендов на одну простую акцию.

Так же, как и баланс, отчет о финансовых результатах ограничивает видение перспектив предприятия – он показывает информацию о деятельности предприятия за отчетный и предыдущий периоды. Для того чтобы оценить эффективность деятельности предприятия и определить его способность и далее приносить прибыль и решать вопросы социальной защиты его трудового коллектива, необходимо анализировать тенденции и изменения, которые происходили из года в год, а также другие данные, в частности, отчет о движении денежных средств.

ОБЩИЕ ВЫВОДЫ. *Анализируя отчет о финансовых результатах за несколько отчетных периодов, необходимо обратить внимание на следующее: при положительной динамике чистого дохода (выручки) от реализации продукции (товаров, работ, услуг) не должно наблюдаться диспропорций между ею и динамикой расходов на оплату труда.*

Отчет о движении денежных средств (форма 3)

Этот отчет может стать для пользователя одним из наиболее полезных документов – он дает возможность проследить движение денег по расчетным (текущим) счетам и «пройтись» по чековой книжке предприятия.

У любого предприятия может возникнуть ситуация, когда на бумаге в отчете о финансовых результатах оно показывает чистую прибыль, а в действительности ему не хватает средств для расчетов со своими контрагентами или работниками. *Это происходит потому, что чистая прибыль преимущественно никогда не равна остатку денежных средств на счете.*

Денежные средства – наличность, деньги на счетах в банках и депозиты.

По сути, движение денежных средств равно общей величине чистой прибыли за вычетом составляющих, за которыми не стоит реальное получение денег (например, типовым примером неденежных расходов является амортизация, которая в соответствии с правилами ведения бухгалтерского учета уменьшает стоимость необоротных активов). Такое снижение стоимости не связано с реальными денежными расходами. Отчет о движении денежных средств «связывает» размер прибыли (убытка) с поступлениями и расходами денежных средств.

Приведем перечень основных операций, приводящих к притоку или оттоку денег.

Табл. 2

Приток денежных средств	Отток денежных средств
Продажа продукции за наличность	Оплата текущих расходов
Получение денег от дебиторов	Оплата кредиторам за сырье и материалы
Получение кредитов	Возвращение кредитов
Использование запасов	Наращивание запасов
Продажа необоротных активов	Покупка необоротных активов
Эмиссия облигаций	Выплата дивидендов
Продажа акций	

Отчет о движении денежных средств готовится на основе баланса и отчета о финансовых результатах. Требования к раскрытию информации в нем устанавливаются П(С)БУ 4. Учитывая это, имея на руках только этот отчет, можно получить большой объем информации.

Отчет «разворачивает» суммы поступлений и расходов, возникающих в процессе операционной, инвестиционной и финансовой деятельности компании. Напомним, что операционная деятельность – это основная деятельность предприятия (для горно-металлургических предприятий – производство и реализация продукции).

Инвестиционная деятельность – это приобретение основных средств и нематериальных активов, поступления средств от продажи основных средств и финансовых инвестиций, получение дивидендов и процентов и другие платежи.

Финансовая деятельность – операции, обуславливающие изменения размера и состава собственного и заемного капитала предприятия (увеличение уставного капитала, получение и погашение банковских кредитов, выплата дивидендов и другие поступления и платежи).

Схематическая подача формы отчета о движении денежных средств:

I. Движение средств в результате операционной деятельности

Прибыль (убыток) от обычной деятельности до налогообложения

+ Корректировка на амортизацию необоротных активов

+/- Уменьшение (увеличение) оборотных активов*

+/- Уменьшение (увеличение) текущих обязательств*

=====

Чистое движение средств от операционной деятельности (1)

II. Движение средств в результате инвестиционной деятельности

Поступления от реализации финансовых инвестиций, необоротных активов

– Приобретение финансовых инвестиций, активов; другие платежи

=====

= Чистое движение средств от инвестиционной деятельности (2)

III. Движение средств в результате финансовой деятельности

Поступления собственного капитала, займов

– Выплата дивидендов, погашение займов

=====

= Чистое движение средств от финансовой деятельности (3)

Чистое движение средств = (1) + (2) + (3)

Остаток средств на начало периода + Чистое движение средств =

Остаток средств на конец периода

* Увеличение размера оборотных активов означает отток денег: например, куплены материалы – истрачены деньги. Увеличение обязательств (см. разделы II – IV пассива баланса), наоборот, означает приток денег.

Рассмотрим две последние строки отчета. Остаток средств на начало периода – это данные из баланса на начало года. Средства на конец периода рассчитываются как сумма средств на начало периода и чистого движения средств. Она равна остатку денежных средств из баланса предприятия на конец отчетного года.

Операции, позитивно влияющие на движение средств, отражаются в столбце отчета «Поступления», а уменьшающие величину средств – в столбце «Расход». Так, например, размер прибыли показывают как поступления средств, а убыток – как расход. Чистое движение средств по каждому виду деятельности предприятия определяется как разность между поступлениями и расходами, указанными в отчете. Если поступлений в течение периода было больше, чем расходов, то итоговая величина чистого движения средств отражается в столбце «Поступления» – это положительно. Если поступлений будет меньше, то чистое движение средств показывается в строке «Расход».

Отчет о собственном капитале (форма 4)

Целью составления этого отчета является раскрытие информации об изменениях в составе собственного капитала предприятия в течение отчетного года (общие требования к раскрытию информации устанавливаются П(С)БУ 5). Как указывалось выше, изменения собственного капитала предприятия отражаются в разделе I пассива. Отчет о собственном капитале как бы повторяет эти изменения, но показывает их более детально и объясняет причины их возникновения.

Все изменения собственного капитала в течение отчетного периода отражаются в разрезе его составляющих: уставном, паевом, дополнительном, резервном, неоплаченном, изъятном капитале и нераспределенной прибыли.

То, как предприятие использует свою чистую прибыль, можно увидеть именно в отчете о собственном капитале – в нем указываются суммы, которые были выплачены собственникам (дивиденды), суммы, направленные на пополнение уставного капитала или отчисленные в резервный капитал, создание которого предусмотрено действующим законодательством и является обязательным. Также в этом отчете можно найти суммы, на которые были дооценены (уценены) активы предприятия; данные о взносах капитала участниками, выкупе акций (долей), уменьшении номинальной стоимости акций и др.

Примечания к годовой финансовой отчетности (форма 5)

Основные финансовые отчеты сжато отражают итоги проведенных предприятием операций. Для полного их понимания необходимо знать некоторые существенные детали. Добавление большого количества подробностей к основным формам отчетности привело бы к их громоздкости и запутывало бы пользователей. Поэтому эти дополнительные данные включаются в специальную форму №5, которая так и называется «Примечания к годовой финансовой отчетности». Они помогают лучше разобраться как в бизнесе предприятия, так и в самих отчетах.

Примечания содержат важную информацию о составе и стоимости основных средств и нематериальных активов, капитальных и финансовых инвестициях, запасах, дебиторской задолженности и другие данные.

Примечания включают тринадцать форм (таблиц):

- Нематериальные активы.
- Основные средства.
- Капитальные инвестиции.
- Финансовые инвестиции.
- Доходы и расходы.
- Денежные средства.
- Обеспечения и резервы.
- Запасы.
- Дебиторская задолженность.
- Недостачи и убытки от порчи ценностей.
- Строительные контракты.
- Налог на прибыль.
- Использование амортизационных отчислений.

Несмотря на это в любом случае у менеджмента предприятия можно потребовать расшифровку любой из статей финансовых отчетов, в частности стр. 270 отчета о финансовых результатах «Прочие операционные расходы», которая часто интересует профсоюзы.

Если во время чтения основных форм финансовой отчетности возникли дополнительные вопросы, например, внимание привлекло значительное уменьшение статьи «Первоначальная стоимость основных средств» в балансе предприятия, возьмите таблицу 2 Примечаний «Основные средства». Тут вы увидите все движения, которые происходили с этими активами предприятия. В этой таблице основные средства разделены по группам: здания, сооружения, машины, оборудование, транспортные средства и другие (в балансе такой классификации вы не увидите, там приведена только общая стоимость основных средств). Посмотрите на графы таблицы, где указываются операции, влияющие на уменьшение первоначальной стоимости основных средств: уценка первоначальной стоимости или их выбытие (в т.ч. передача в оперативную аренду). Существует определенная проблема – даже имея в руках примечания, пользователь отчетности не всегда может правильно интерпретировать данные, которые там отражены. Только лишь числовых данных часто недостаточно для понимания полной картины жизни предприятия. Поэтому легче делать выводы о ней, если предприятие дает больше пояснений в примечаниях к отчетности. **Чем больше информации раскрывает о себе предприятие, тем больше доверия она вызывает.**

Связи между финансовыми отчетами

Предварительно мы рассмотрели общую структуру и формы финансовых отчетов. Важно учесть и понять, что все события, которые происходят в жизни предприятия, изменяют его финансовое состояние или результаты деятельности. Нельзя рассматривать только отдельную ситуацию, которая отразилась в соответствующей строке, например, в балансе предприятия. Необходимо учиться видеть общую картину всех событий. Такое общее видение – взаимосвязи между различными финансовыми отчетами предприятия – представлено на схеме 2 (для примера мы использовали данные условного предприятия).

Схема начинается балансом на 1 января 2007 года (начальную отчетную дату). В балансе зафиксировано финансовое состояние предприятия до начала каких бы то ни было операций в отчетном периоде – это отправная точка для проведения анализа деятельности предприятия. Из этого отчета можно увидеть, каков общий размер активов предприятия, сколько именно активов каждого вида есть на балансе (необоротные активы, запасы, денежные средства), а также какова доля собственников (уставный капитал), сколько прибыли к этому времени заработало предприятие (нераспределенная прибыль), сколько денег предприятие должно своим кредиторам (обязательства). Для корректности названия активов, пассивов и показателей приведены на языке финансовой отчетности, формируемой предприятиями Украины.

На протяжении года предприятие покупает сырье и материалы и из них изготавливает продукцию, которую потом реализует своим потребителям (то есть занимается операционной деятельностью); покупает новое оборудование и продает финансовые инвестиции (инвестиционная деятельность); получает кредиты, уплачивает проценты и дивиденды (финансовая деятельность).

Сколько будет поступлений и расходов по каждому из этих видов деятельности, мы можем увидеть из отчета о движении денежных средств за 2007 год. Отчет составляется на основе баланса и отчета о финансовых результатах. Таким образом, можно понять откуда в отчете о движении денежных средств появляется остаток средств на начало года в размере 66836 грн. – он попадает сюда из баланса на начало года. Остаток средств на конец года в этом отчете – это сумма начальных средств и чистого движения средств за год ($66835 + 24376 = 91211$), а также это значение совпадает со значением в соответствующей строке баланса на конец отчетного периода.

Размер чистой прибыли (103375 грн.), полученной в результате деятельности за год, можно увидеть в отчете о финансовых результатах. Далее этот показатель появляется в отчете о собственном капитале, увеличивая размер нераспределенной прибыли предприятия (нераспределенная прибыль на начало периода + чистая прибыль за период = нераспределенная прибыль на конец периода или $231453 + 103375 = 334828$). Отчет о собственном капитале помо-

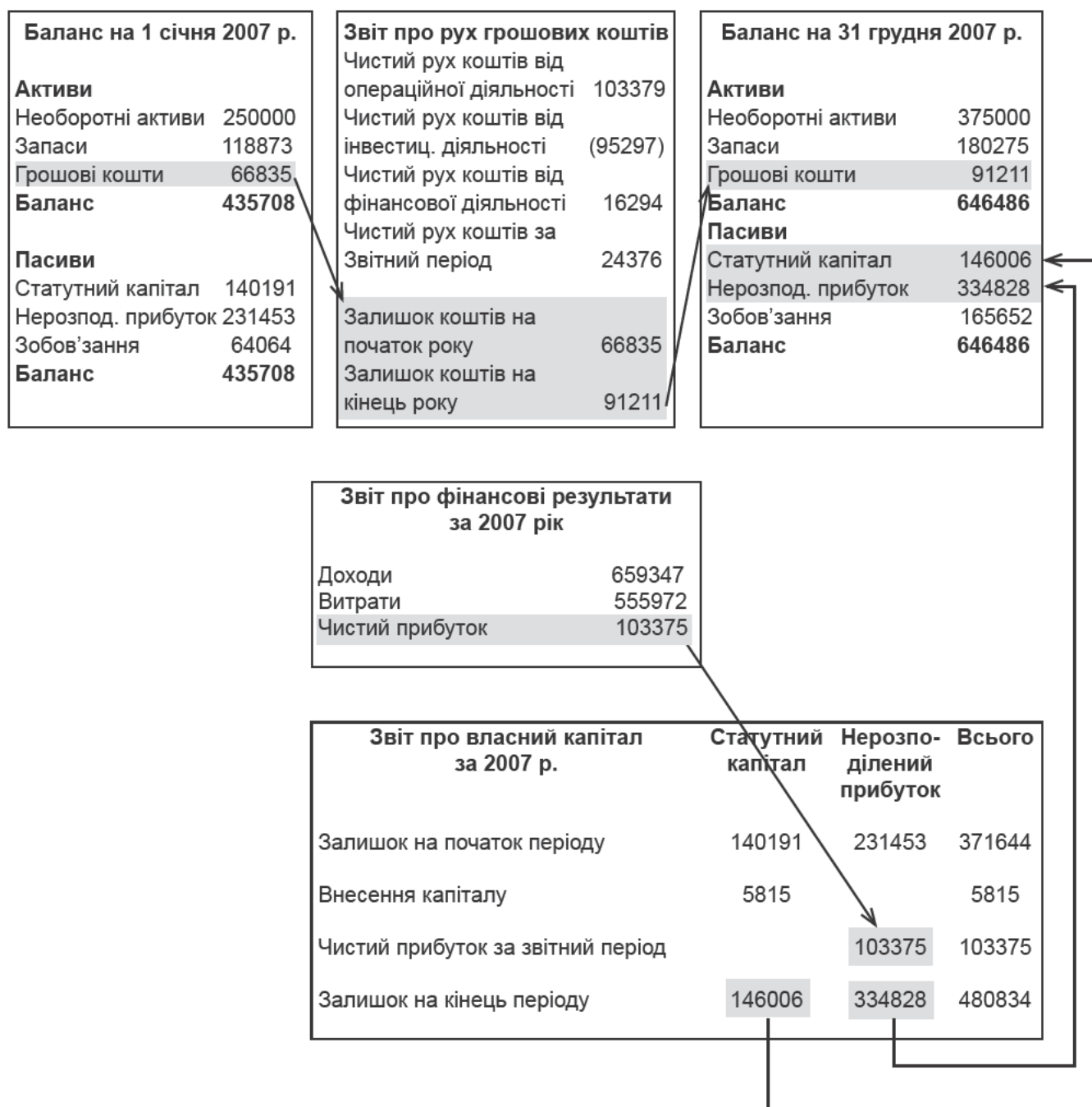
гаєт понять причини изменения балансу (а точнее раздела «Собственный капитал» пассива балансу) на конец 2007 года.

Так же, как и с нераспределенной прибылью, отчет о собственном капитале поясняет, почему увеличился уставный капитал предприятия на 5815 грн. – акционеры осуществили дополнительный взнос капитала.

Схема 2 содержит очень упрощенные формы финансовых отчетов и показывает только основные связи между ними. Конечно, отчетность предприятия не подается в таком виде его акционерам (участникам), кредиторам и другим заинтересованным лицам, в том числе и трудовому коллективу, но такая форма представления данных помогает нам увидеть целостную картину жизни предприятия, отраженную в его отчетности.

Схема 2.

Связи между финансовыми отчетами

Анализ финансовой отчетности ОАО «ХХХ»

У нас в руках находятся финансовые отчеты условного предприятия ОАО «ХХХ» (далее – **ОАО**), которые необходимо проанализировать. Сразу отметим, что мы сосредоточим свое внимание на анализе баланса и отчета о финансовых результатах, которые дают представление о финансовом состоянии предприятия (именно они приведены в данном документе в целях избежания его громоздкости). Чтобы лучше понять финансовую отчетность, приведем краткую историю развития этого предприятия.

ОАО было создано в октябре 2003 года. Уже через два года после создания ОАО стало одним из успешных участников на рынках западной и центральных областей Украины. Основным бизнесом ОАО является розничная и оптовая торговля продукцией.

Доходы ОАО составляют в основном арендные поступления дочерних предприятий за использование имущества и торгового знака, а также поступления от крупнооптовой реализации продукции.

С какого отчета начать анализ финансовых отчетов?

1. Сначала обратимся к отчету о финансовых результатах.

Здесь мы видим данные за отчетный и предыдущий периоды. В зависимости от наших потребностей и глубины анализа нам может оказаться достаточно этих двух периодов, если же нет, то нам необходимо получить отчеты за прошедшие годы или промежуточную (квартальную) отчетность за интересующие нас годы.

Каждой строке (статье) отчета присвоен свой код. В этом отчете обратите внимание на итоговые строки отчета – **чистая прибыль (или убыток)** (строки 220 и 225). Это результат деятельности предприятия – разница между его доходами и затратами. Для примера ограничимся анализом отчета о финансовых результатах ОАО за 2007 год и сравним показатели его деятельности с предыдущим годом.

По сравнению с предыдущим годом чистая прибыль ОАО в 2007 г. выросла почти в 18 раз и составила 10609 тыс. грн. Это хорошая тенденция. Далее разберемся за счет чего произошел такой рост. Поэтому обратите внимание на сумму в строке **«Доход (выручка) от реализации»** (стр. 010). Как видим, доход ОАО от реализации вырос в 2007 г. по сравнению с предыдущим годом на 10%. Такой рост произошел, очевидно, потому, что ОАО постоянно наращивает объемы реализации и расширяет географию своей деятельности.

Чистый доход (выручка) от реализации продукции (товаров, работ, услуг) в 2007 г. вырос на 11%.

Обратимся к статьям **«Себестоимость реализованной продукции»** (стр. 040), **«Административные расходы»** (стр. 070) и **«Расходы на сбыт»** (стр. 080). **В нашем случае в 2007 г. все статьи расходов существенно выросли.** И если себестоимость реализованной продукции в течение года увеличивалась почти одинаковыми темпами в сравнении с доходом от реализации (на 9% и 10% соответственно – такой рост можно объяснить ростом объемов), то **административные расходы и расходы на сбыт выросли в 2 и более раз (например, административные расходы выросли на 143%).** Почему? Без рассмотрения формы 5 «Примечания к финансовым отчетам» и пояснений менеджмента ОАО в данном случае не обойтись.

В ОАО статьи **«Прочие операционные доходы»** (стр. 060) и **«Прочие операционные расходы»** (стр. 090) являются очень важными. **Величина прочих операционных доходов и в отчетном, и в предыдущем году превышала величину доходов от реализации продукции (товаров, работ, услуг).** Этот факт обращает на себя внимание (для того, чтобы понять связь между суммами статей «Прочие операционные доходы» (стр. 060) и «Прочие операционные расходы» (стр. 090) нужно обращаться к разделу V «Примечания к финансовым отчетам», в котором расшифровываются основные суммы прочих операционных и финансовых доходов и расходов). В 2007 г. прочие операционные доходы ОАО сравнительно с предыдущим годом выросли на 44%.

В разделе I отчета о финансовых результатах мы видим существенное увеличение статей «Прочие доходы» и «Прочие расходы» (стр. 130 и стр. 160) – соответственно на 508 и 289 процентов (для его понимания необходимо рассмотреть раздел V «Примечаний к финансовым отчетам»).

Также в 2007 г. существенно увеличились финансовые расходы предприятия, которые, очевидно, связаны с обслуживанием его облигационного займа (известно, что в июне 2007 года ОАО выпустило корпоративные облигации на сумму 30 млн. грн.).

Прибыль от обычной деятельности до налогообложения ОАО в 2007 г. составила 10894 тыс. грн. На эту сумму ОАО начислило 285 тыс. грн. налога на прибыль. Если подсчитать, какую долю занимает налог от суммы финансового результата, то получим значительно меньшую сумму сравнительно с 25-процентной ставкой налога на прибыль. Почему возникла такая разница? В связи с тем, что предприятия обязаны вести кроме финансового (бухгалтерского) еще и налоговый учет. Сумма налога на прибыль по налоговому и финансовому учету будет отличаться, т.к. отличаются и принципы начисления прибыли по этим видам учета.

В жизни ОАО в течение отчетного периода не происходило чрезвычайных событий, поэтому в отчете о финансовых результатах предприятия соответствующие строки 200, 205 и 210 не указаны.

Расходы на оплату труда в 2007 г. выросли на 22% (см. стр. 240).

Существенно выросли прочие операционные расходы – на 16% (см. стр. 270).

Учитывая значительный рост прочих операционных доходов и рост чистого дохода (выручки) от реализации продукции (товаров, работ, услуг), существенно опережающие закономерный и оправданный рост расходов на оплату труда, ресурсы для повышения заработной платы есть, и в качестве аргумента в пользу этого можно приводить, например, показатель чистой прибыли (стр. 220), которая выросла в 2007 г. на 1688% по сравнению с предыдущим годом, а также рассмотреть форму 5 «Примечания к финансовым отчетам» и потребовать разъяснений у руководства ОАО.

ВAT «XXX»

Звіт про фінансові результати (тис. грн.)

I. Фінансові результати

Найменування показника	Код рядка	2007	2006	Зміна за рік	
				тис. грн.	%
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	28891	26189	2702	10%
Податок на додану вартість	015	4504	4238	266	6%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	24387	21951	2436	11%
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	20829	19105	1724	9%
Валовий:					
прибуток	050	3558	2845	713	25%
збиток	055				
Інші операційні доходи	060	43551	30270	13281	44%

адміністративні витрати	070	18472	7599	10873	143%
витрати на збут	080	147	39	108	277%
Інші операційні витрати	090	21244	22785	(1541)	-7%
фінансові результати від операційної діяльності:					
прибуток	100	7247	2693	4554	169%
збиток	105				
Доход від участі в капіталі	110	1572	282	1,290	458%
Інші фінансові доходи	120				
Інші доходи	130	33690	5 537	28153	508%
фінансові витрати	140	6716	728	5988	823%
втрати від участі в капіталі	150	1482	191	1291	676%
Інші витрати	160	23417	6 022	17395	289%
фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:					
прибуток	170	10894	1571	9323	593%
збиток	175				
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	285	978	(693)	-71%
фінансові результати від звичайної діяльності:					
прибуток	190	10609	593	10016	1688%
збиток	195				
Чистий:					
прибуток	220	10 609	593	10016	1688%
збиток	225				

II. Елементи операційних витрат

Найменування показника	Код рядка	2007	2006
Матеріальні затрати	230	585	409
Витрати на оплату праці	240	389	318
Відрахування на соціальні заходи	250	141	113
Амортизація	260	8270	3273
Інші операційні витрати	270	30478	26310
Разом	280	39862	30422

2. Читаем баланс

Разберемся, какие изменения произошли в балансе ОАО в течение 2007 года.

АКТИВ

В первую очередь проанализируем изменение валюты баланса (итоговая строка баланса, код строки 280). Мы увидим, что на протяжении 2007 года активы ОАО выросли на 164827 тыс.

грн. (или на 13%). Это хорошая тенденция, которая говорит о динамичном росте предприятия.

Анализ изменения стоимости активов необходимо проводить параллельно с анализом состояния пассивов предприятия, которые показывают, за счет каких источников эти активы финансировались. Так, с одной стороны, позитивным для собственников предприятия является **факт значительного увеличения собственного капитала** (в ОАО он увеличился почти вдвое, см. итог раздела I пассива баланса, стр. 380) и **значительный рост нераспределенной прибыли** (на 1180%, см. стр. 350) за 2007 г., а также то, что, несмотря на снижение доли собственного капитала в совокупном капитале на 9%, он на 63% финансирует активы предприятия, что является нормальным значением. Однако, с другой стороны, такие показатели с учетом приведенного выше анализа отчета о финансовых результатах **позволяют аргументировано даже с учетом показателя роста расходов на оплату труда доказывать необходимость ее повышения в ОАО.**

Также обратим внимание на изменения, которые произошли в разделе «Долгосрочные обязательства» (раздел III пассива). На конец года в балансе ОАО долгосрочные кредиты банков практически удвоились и составляли 46463 тыс. грн., также в этом разделе появилась запись в строке «Другие долгосрочные финансовые обязательства» на сумму 30000 тыс. грн. (это была отражена эмиссия корпоративных облигаций, осуществленная в июне 2007 г.). Текущие обязательства предприятия также увеличились.

Более подробный анализ активов баланса показывает, в течение года произошел значительный рост как необоротных (на 125849 тыс. грн. или 199%), так и оборотных активов (на 39241 тыс. грн. или 68%). Необоротные активы ОАО выросли почти по всем статьям.

Интересным является увеличение статьи «Нематериальные активы» (строки 010, 011, 012). В данном случае они увеличились потому, что, исходя из данных таблицы I «Нематериальные активы» формы 5 «Примечания», на баланс ОАО поставлена его торговая марка.

БАТ «XXX»

Баланс (тис. грн.)

АКТИВ	Код рядка	1 січня 2007 р.	31 грудня 2007 р.	Зміни за рік	
I. Необоротні активи				тис. грн.	%
Нематеріальні активи:					
залишкова вартість	010	285	24792	24507	8596
первісна вартість	011	312	25664	25352	8115
знос	012	(27)	(873)	(845)	3096
Незавершене будівництво	020	5198	2194	(3004)	-58
Основні засоби:					
залишкова вартість	030	51211	145673	94462	184
первісна вартість	031	66376	166930	100554	151
знос	032	(15165)	(21256)	(6092)	40
Довгострокові фінансові інвестиції:					
Які обліковуються за методом участі у капіталі інших підприємств	040	2689	14551	11862	441
Інші фінансові інвестиції	045	3578	1600	(1978)	-55
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	125	125		
Відстрочені податкові активи	060				
Інші необоротні активи	070				
Усього за розділом I	080	63086	188934	125849	199
II. Оборотні активи					
Запаси:					
Виробничі запаси	100	243	369	127	52
Поточні біологічні активи	110				

Незавершене виробництво	120				
Готова продукція	130				
Товари	140	434	434		
Векселі одержані	150	1000		(1000)	-100
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:					
Чиста реалізаційна вартість	160	17841	2628	(15213)	-85
Первісна вартість	161	17877	2628	(15249)	-85
Резерв сумнівних боргів	162	(36)		36	-100
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
З бюджетом	170	4328	8783	4456	103
За виданими авансами	180	2951	4965	2013	68
З нарахованих доходів	190				
Із внутрішніх розрахунків	200	4031	12452	8421	209
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	6698	28872	22174	331
Поточні фінансові інвестиції	220	18493	32180	13687	74
Грошові кошти та їх еквіваленти:					
В національній валюті	230	957	4705	3748	391
В іноземній валюті	240				
Інші оборотні активи	250	573	1402	828	144
Усього за розділом II	260	57549	96790	39241	68
III. Витрати майбутніх періодів	270	307	45	(262)	-85
БАЛАНС	280	120942	285769	164827	136

ПАСИВ	Код рядка	1 січня 2007 р.	31 грудня 2007 р.	Зміни за рік	
				тис. грн.	%
I. Власний капітал					
Статутний капітал	300	120000	130000	10000	8
Пайовий капітал	310				
Додатковий вкладений капітал	320		20000		
Інший додатковий капітал	330	11256	17122	5867	52
Резервний капітал	340	479	479		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	930	11912	10982	1180
Неоплачений капітал	360	(45605)		45605	-100
Вилучений капітал	370	(170)			
Усього за розділом I	380	86890	179513	92623	107
II. Забезпечення наступних витрат і платежів					
Забезпечення виплат персоналу	400				
Інші забезпечення	410				
Цільове фінансування	420				
Усього за розділом II	430				
III. Довгострокові зобов'язання					
Довгострокові кредити банків	440	23077	46463	23386	101
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450		30000		
Відстрочені податкові зобов'язання	460	777	1014	238	31
Інші довгострокові зобов'язання	470				

Усього за розділом III	480	23854	77477	53623	225
IV. Поточні зобов'язання					
Короткострокові кредити банків	500		6926		
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510				
Векселі видані	520				
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	7135	11234	4099	57
Поточні зобов'язання за розрахунками:					
З одержаних авансів	540	212	206	(6)	-3
З бюджетом	550	61	75	14	23
З позабюджетних платежів	560				
Зі страхування	570				
З оплати праці	580	2	2		
З учасниками	590	100	100		
Із внутрішніх розрахунків	600	288	7907	7618	2643
Інші поточні зобов'язання	610	2401	2331	(70)	-3
Усього за розділом IV	620	10198	28779	18581	182
V. Доходи майбутніх періодів	630				
БАЛАНС	640	120942	285769	164827	136

Объем незавершенных капитальных инвестиций в ОАО (стр. 020 актива баланса) за год уменьшился с 5198 тыс. грн. до 2194 тыс. грн. Это в совокупности с ростом первоначальной стоимости основных средств говорит о том, что ОАО частично или полностью завершило строительство отдельных объектов и ввело соответствующие объекты в действие. В балансе представлена только общая сумма осуществленных капитальных инвестиций. Более детальный их список содержится в таблице III «Капитальные инвестиции» формы 5 «Примечания».

Первоначальная стоимость основных средств ОАО увеличилась с 66376 тыс. грн. до 166930 тыс. грн. (почти в три раза) по сравнению с началом отчетного года. Такое увеличение активов говорит о претворении в жизнь задекларированных ранее руководством ОАО планов расширения бизнеса и наращивания объемов продаж. **В связи с этим, вероятно, увеличились численность персонала ОАО и, как следствие, расходы на оплату труда. Поэтому рост расходов на оплату труда на 22% незначителен.**

Сумма износа основных средств (накопленная амортизация) за год составила 6092 тыс. грн. – она значительна, однако ОАО является молодым предприятием и из баланса мы видим, что оно, наоборот, активно инвестирует в приобретение основных средств. Сравнительно со стоимостью основных средств ОАО сумма их износа незначительна.

Рассмотрим статью 040 «Долгосрочные финансовые инвестиции» и одну из строк, которой она представлена – инвестиции, которые учитываются по методу участия в капитале других предприятий (стр. 040). Здесь учитываются инвестиции в дочерние, ассоциированные и совместные предприятия. Каждое из них связано с ОАО, которое является их инвестором. На протяжении 2007 года в этой статье появилось дополнительных 11862 тыс. грн. Что явилось причиной роста инвестиций на 441%? Из истории ОАО известно, что оно владеет дочерними предприятиями. **Увеличение инвестиций на балансе ОАО свидетельствует об увеличении собственного капитала его дочерних предприятий. На фоне увеличения расходов на оплату труда, связанного преимущественно с расширением производства, этот факт может быть использован как аргумент при выдвижении требований о повышении заработной платы трудового коллектива.** Детальнее об инвестициях ОАО возможно узнать из формы 5 «Примечания», таблица IV «Финансовые инвестиции».

Если анализировать изменения в разделе «Оборотные активы» баланса ОАО, то видим рост запасов (стр. 100) на 52%, который связан у ОАО с расширением производства, отсутствие

векселей полученных (стр. 150) и существенное снижение **дебиторской задолженности за товары, работы, услуги** (строки 160, 161, 162) – с 17841 тыс. грн. до 2628 тыс. грн. Это положительно. Последнее показывает, что значительные средства предприятия не «заморожены» в счетах дебиторов.

Статья счетов дебиторской задолженности представлена тремя строками. В строке 162 отражается «резерв сомнительных долгов» (суммы, в возврате которых дебиторами предприятие не уверено. В итог баланса включается только «чистая реализационная стоимость» дебиторской задолженности (стр. 160) – это разница между первоначальной стоимостью (стр. 161) и резервом сомнительных долгов (стр. 162). Мы видим, что сомнительных долгов у ОАО нет – это положительно. Кроме того, сумма дебиторской задолженности уменьшилась на протяжении года почти в 7 раз. При этом, обратившись к отчету о финансовых результатах, видим, что доходы от реализации возросли. Это очень позитивное изменение.

Среди других оборотных активов ОАО на конец отчетного периода существенные изменения в сторону увеличения претерпели дебиторская задолженность по различным расчетам (с бюджетом, по выданным авансам, по внутренним расчетам). Вероятно, что такой рост связан с увеличением объемов деятельности предприятия. Также почти вдвое возросли текущие финансовые инвестиции ОАО, т.е. инвестиции на срок, не превышающий один год, которые свободно могут быть реализованы в любой момент.

ПАССИВ

Перейдем к анализу пассивов баланса. **Собственный капитал** ОАО (строки 300-380) в течение года вырос на 92623 тыс. грн. за счет увеличения уставного, прочего дополнительного капитала и нераспределенной прибыли:

- Уставный капитал увеличился на 10000 тыс. грн. Акционеры вложили дополнительные средства в предприятие;
- Дополнительный вложенный капитал и прочий дополнительный капитал суммарно увеличились с 11256 тыс. грн. до 37122 тыс. грн. Из имеющейся информации мы, к сожалению, не можем установить причину увеличения дополнительного капитала, поэтому за соответствующими разъяснениями необходимо обратиться к менеджменту предприятия;
- Нераспределенная прибыль в течение года выросла на 10982 тыс. грн.

Это свидетельствует о росте благосостояния собственников ОАО.

В разделе «**Долгосрочные обязательства**» (строки 440-480) на конец 2007 года в балансе ОАО произошли существенные изменения: почти вдвое выросла статья «Долгосрочные кредиты банков» и появилось 30000 тыс. грн. прочих долгосрочных финансовых обязательств (из дополнительной информации о предприятии известно, что это эмиссия облигаций). Учитывая активное развитие ОАО, вероятно, что эти средства привлечены на финансирование необоротных активов.

Текущие обязательства ОАО на конец года выросли почти втрое, в основном за счет увеличения кредиторской задолженности за продукцию и обязательств по внутренним расчетам (тут отражается задолженность предприятия связанным сторонам, в случае ОАО – это, очевидно, его задолженность дочерним предприятиям). Также среди текущих обязательств в балансе ОАО появились краткосрочные кредиты банков на сумму 6926 тыс. грн. Учитывая динамичный рост предприятия, увеличение его текущих обязательств является обоснованным.

Доля обязательств в пассивах ОАО составляет 37%, что является положительным.

С учетом сделанных ранее выводов ОАО, являющееся крепкой развивающейся компанией, может не только расширить производство и улучшить благосостояние акционеров, но и имеет возможность повысить работникам заработную плату и ввести дополнительные социальные льготы и гарантии.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1
Формы финансовой отчетности

Додаток
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2

Дата (рік, місяць, число) _____

Підприємство _____ за ЄДРПОУ _____

Територія _____ за КОАТУУ _____

Форма власності _____ за КФВ _____

Орган державного управління _____ за СПОДУ _____

Галузь _____ за ЗКГНГ _____

Вид економічної діяльності _____ за КВЕД _____

Одиниця виміру: тис.грн. _____ Контрольна сума _____

Адреса _____

Коди		
		01

БАЛАНС

на _____ 20 ____ р.

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010		
первісна вартість	011		
накопичена амортизація	012	()	()
Незавершене будівництво	020		
Основні засоби:			
залишкова вартість	030		
первісна вартість	031		
знос	032	()	()
Довгострокові біологічні активи:			
справедлива (залишкова) вартість	035		
первісна вартість	036		
накопичена амортизація	037	()	()
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040		
інші фінансові інвестиції	045		
Довгострокова дебіторська заборгованість	050		
	055		
	056		
	057	()	()
Відстрочені податкові активи	060		
	065		
Інші необоротні активи	070		
Усього за розділом I	080		
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	100		
Поточні біологічні активи	110		
Незавершене виробництво	120		
Готова продукція	130		
Товари	140		
Векселі одержані	150		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160		
первісна вартість	161		
резерв сумнівних боргів	162	()	()

1	2	3	4
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170		
за виданими авансами	180		
з нарахованих доходів	190		
із внутрішніх розрахунків	200		
Інша поточна дебіторська заборгованість	210		
Поточні фінансові інвестиції	220		
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230		
	231		
в іноземній валюті	240		
Інші оборотні активи	250		
Усього за розділом II	260		
III. Витрати майбутніх періодів	270		
	275		
Баланс	280		

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300		
Пайовий капітал	310		
Додатковий вкладений капітал	320		
Інший додатковий капітал	330		
Резервний капітал	340		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350		
Неоплачений капітал	360	()	()
Вилучений капітал	370	()	()
Усього за розділом I	380		
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400		
Інші забезпечення	410		
	415		
	416	()	()
	417		
	418		
Цільове фінансування	420		
Усього за розділом II	430		
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440		
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450		
Відстрочені податкові зобов'язання	460		
Інші довгострокові зобов'язання	470		
Усього за розділом III	480		
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500		
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510		
Векселі видані	520		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530		
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540		
з бюджетом	550		
з позабюджетних платежів	560		
зі страхування	570		
з оплати праці	580		
з учасниками	590		
із внутрішніх розрахунків	600		
Інші поточні зобов'язання	610		
	605		
Усього за розділом IV	620		
V. Доходи майбутніх періодів	630		
Баланс	640		

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

Додаток
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство _____ за ЄДРПОУ _____

Територія _____ за КОАТУУ _____

Орган державного управління _____ за СПОДУ _____

Галузь _____ за ЗКГНГ _____

Вид економічної діяльності _____ за КВЕД _____

Одиниця виміру: тис.грн. _____ Контрольна сума _____

Коди	
	01

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

за _____ 20 ____ р.

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010		
Податок на додану вартість	015	()	()
Акцизний збір	020	()	()
	025		
Інші вирахування з доходу	030	()	()
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	()	()
Валовий:			
прибуток	050		
збиток	055	()	()
Інші операційні доходи	060		
	061		
Адміністративні витрати	070	()	()
Витрати на збут	080	()	()
Інші операційні витрати	090	()	()
	091		
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100		
збиток	105	()	()
Доход від участі в капіталі	110		

1	2	3	4
Інші фінансові доходи	120		
Інші доходи	130		
Фінансові витрати	140	()	()
Втрати від участі в капіталі	150	()	()
Інші витрати	160	()	()
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170		
збиток	175	()	()
	176		
	177	()	()
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	()	()
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190		
збиток	195	()	()
Надзвичайні:			
доходи	200		
витрати	205	()	()
Податки з надзвичайного прибутку	210	()	()
Чистий:			
прибуток	220		
збиток	225	()	()

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230		
Витрати на оплату праці	240		
Відрахування на соціальні заходи	250		
Амортизація	260		
Інші операційні витрати	270		
Разом	280		

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	320		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	330		
Дивіденди на одну просту акцію	340		

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

Додаток

до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 4

Дата (рік, місяць, число) _____

Підприємство _____ за ЄДРПОУ _____

Територія _____ за КОАТУУ _____

Орган державного управління _____ за СПОДУ _____

Галузь _____ за ЗКГНГ _____

Вид економічної діяльності _____ за КВЕД _____

Одиниця виміру: тис.грн. _____ Контрольна сума _____

Коди		
		01

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

за _____ 20 ____ р.

Форма № 3 Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код	За звітний період		За попередній період	
		Надходження	Видаток	Надходження	Видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	010				
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	020		x		x
збільшення (зменшення) забезпечень	030				
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	040				
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності	050				
Витрати на сплату відсотків	060		x		x
Прибуток (збиток) від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активах	070				
Зменшення (збільшення):					
оборотних активів	080				
витрат майбутніх періодів	090				
Збільшення (зменшення):					
поточних зобов'язань	100				
доходів майбутніх періодів	110				
Грошові кошти від операційної діяльності	120				
Сплачені:					
відсотки	130	x		x	
податки на прибуток	140	x		x	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	150				
Рух коштів від надзвичайних подій	160				
Чистий рух коштів від операційної діяльності	170				
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Реалізація:					
фінансових інвестицій	180		x		x
необоротних активів	190		x		x
майнових комплексів	200				
Отримані:					
відсотки	210		x		x
дивіденди	220		x		x

1	2	3	4	5	6
Інші надходження	230		x		x
Придбання:					
фінансових інвестицій	240	x		x	
необоротних активів	250	x		x	
майнових комплексів	260	x		x	
Інші платежі	270	x		x	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	280				
Рух коштів від надзвичайних подій	290				
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	300				
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження власного капіталу	310		x		x
Отримані позики	320		x		x
Інші надходження	330		x		x
Погашення позик	340	x		x	
Сплачені дивіденди	350	x		x	
Інші платежі	360	x		x	
Чистий рух коштів до надзвичайних подій	370				
Рух коштів від надзвичайних подій	380				
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	390				
Чистий рух коштів за звітний період	400				
Залишок коштів на початок року	410		x		x
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	420				
Залишок коштів на кінець року	430		x		x

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

Додаток

до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 5

Підприємство _____ за ЄДРПОУ
 Територія _____ за КОАТУУ
 Орган державного управління _____ за СПОДУ
 Галузь _____ за ЗКГНГ
 Вид економічної діяльності _____ за КВЕД
 Одиниця виміру: тис.грн. _____ Контрольна сума

Дата (рік, місяць, число)

Коди	
	01

ЗВІТ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

за _____ 20 ____ р.

Форма № 4 Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код	Статут- ний капітал	Пайо- вий капітал	Додат- ковий вкла- дений капітал	Інший додат- ковий капітал	Резерв- ний капітал	Нероз- поділе- ний прибу- ток	Неопла- чений капітал	Вилу- чений капітал	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Залишок на початок року	010									
Коригування:										
Зміна облікової політики	020									
Виправлення помилок	030									
Інші зміни	040									
Скоригований залишок на початок року	050									
Переоцінка активів:										
Дооцінка основних засобів	060									
Уцінка основних засобів	070									

Стаття	Код	Статут- ний капітал	Пайо- вий капітал	Додат- ковий вкла- дений капітал	Інший додат- ковий капітал	Резерв- ний капітал	Нероз- поділе- ний прибу- ток	Неопла- чений капітал	Вилу- чений капітал	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Дооцінка незавершеного будівництва	080									
Уцінка незавершеного будівництва	090									
Дооцінка нематеріальних активів	100									
Уцінка нематеріальних активів	110									
	120									
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	130									
Розподіл прибутку:										
Виплати власникам (дивіденди)	140									
Спрямування прибутку до статутного капіталу	150									
Відрахування до Резервного капіталу	160									
	170									
Внески учасників:										
Внески до капіталу	180									
Погашення заборгованості з капіталу	190									
	200									
Вилучення капіталу:										
Викуп акцій (часток)	210									
Перепродаж викуплених акцій (часток)	220									
Анулювання викуплених акцій (часток)	230									
Вилучення частки в капіталі	240									
Зменшення номінальної вартості акцій	250									
Інші зміни в капіталі:										
Списання невідшкодованих збитків	260									
Безкоштовно отримані активи	270									
	280									
Разом змін в капіталі	290									
Залишок на кінець року	300									

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 2000 р. № 302
(у редакції наказу Міністерства фінансів України від 28 жовтня 2003 р. № 602)

КОДИ	
	01

Підприємство _____ Дата /рік, місяць, число/ _____
Територія _____ за ЄДРПОУ _____
Орган державного управління _____ за КОАТУУ _____
Галузь _____ за СПОДУ _____
Вид економічної діяльності _____ за ЗКГНГ _____
Середньооблікова чисельність працюючих _____ за КВЕД _____
Одиниця виміру: тис. грн. Контрольна сума _____

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

за 20__ рік

Форма № 5

Код за ДКУД

1801008

I. Нематеріальні активи

Групи нематеріальних активів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)			Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності за рік	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року	
		первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація		первісної (переоціненої) вартості	накопиченої амортизації	7	первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація			первісної (переоціненої) вартості	накопиченої амортизації	первісна (переоцінена) вартість	накопичена амортизація
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Права користування природними ресурсами	010														
Права користування майном	020														
Права на знаки для товарів і послуг	030														
Права на об'єкти промислової власності	040														
Авторські та суміжні з ними права	050														
	060														
Інші нематеріальні активи	070														
Разом	080														

3 рядка 080 графа 14 вартість нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності (081) _____
вартість оформлених у заставу нематеріальних активів (082) _____
вартість створених підприємством нематеріальних активів (083) _____
вартість нематеріальних активів, отриманих за рахунок цільових асигнувань (084) _____
3 рядка 080 графа 15 накопичена амортизація нематеріальних активів, щодо яких існує обмеження права власності (085) _____

II. Основні засоби

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Втрати від зменшення корисності	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		У тому числі			
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісної (переоціненої) вартості	знос (переоцінена) вартість	первісна (переоцінена) вартість	знос			первісної (переоціненої) вартості	знос (переоцінена) вартість	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна вартість	знос (переоцінена) вартість	первісна вартість	знос
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Земельні ділянки	100																	
Капітальні витрати на поліпшення земель	110																	
Будинки, споруди та передавальні пристрої	120																	
Машини та обладнання	130																	
Транспортні засоби	140																	
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	150																	
Робоча і продуктивна худоба	160																	
Багаторічні насадження	170																	
Інші основні засоби	180																	
Бібліотечні фонди	190																	
Малоцінні необоротні матеріальні активи	200																	
Тимчасові (нетитульні) споруди	210																	
Природні ресурси	220																	
Інвентарна тара	230																	
Предмети прокату	240																	
Інші необоротні матеріальні активи	250																	
Разом	260																	

З рядка 260 графа 14

вартість основних засобів, щодо яких існують передбачені чинним законодавством обмеження права власності

вартість оформлених у заставу основних засобів

залишкова вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються (консервація, реконструкція тощо)

залишкова вартість основних засобів, вилучених з експлуатації для продажу

первісна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів

вартість основних засобів, придбаних за рахунок цільового фінансування

Вартість основних засобів, що взяті в операційну оренду

З рядка 260 графа 15 знос основних засобів, щодо яких існують обмеження права власності

(261) _____

(262) _____

(263) _____

(264) _____

(265) _____

(266) _____

(267) _____

(268) _____

III. Капітальні інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року
1	2	3	4
Капітальне будівництво	280		
Придбання (виготовлення) основних засобів	290		
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	300		
Придбання (створення) нематеріальних активів	310		
Формування основного стада	320		
Інші	330		
Разом	340		

IV. Фінансові інвестиції

Найменування показника	Код рядка	За рік	На кінець року	
1	2	3	довго- строкові	поточні
4				5
А. Фінансові інвестиції за методом участі в капіталі в:				
асоційовані підприємства	350			
дочірні підприємства	360			
спільну діяльність	370			
Б. Інші фінансові інвестиції в:				
частки і паї у статутному капіталі інших підприємств	380			
акції	390			
облігації	400			
інші	410			
Разом (розд. А + розд. Б)	420			

З рядка 045 графа 4 Балансу

Інші довгострокові фінансові інвестиції відображені:

за собівартістю (421) _____
за справедливою вартістю (422) _____
за амортизованою собівартістю (423) _____

З рядка 220 графа 4 Балансу

Поточні фінансові інвестиції відображені:

за собівартістю (424) _____
за справедливою вартістю (425) _____
за амортизованою собівартістю (426) _____

V. Доходи і витрати

Найменування показника	Код рядка	Доходи	Витрати
1	2	3	4
А. Інші операційні доходи і витрати			
Операційна оренда активів	440		
Операційна курсова різниця	450		
Реалізація інших оборотних активів	460		
Штрафи, пені, неустойки	470		
Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	480		
Інші операційні доходи і витрати	490		
у тому числі:			
відрахування до резерву сумнівних боргів	491	X	
непродуктивні витрати і витрати	492	X	
Б. Доходи і витрати від участі в капіталі за інвестиціями в:			
асоційовані підприємства	500		
дочірні підприємства	510		
спільну діяльність	520		
В. Інші фінансові доходи і витрати			
Дивіденди	530		X
Проценти	540	X	
Фінансова оренда активів	550		
Інші фінансові доходи і витрати	560		
Г. Інші доходи і витрати			
Реалізація фінансових інвестицій	570		
Реалізація необоротних активів	580		
Реалізація майнових комплексів	590		
Неопераційна курсова різниця	600		
Безоплатно одержані активи	610		X
Списання необоротних активів	620	X	
Інші доходи і витрати	630		

Товарообмінні (бартерні) операції з продукцією

(товарами, роботами, послугами)

Частка доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

за товарообмінними (бартерними) контрактами з пов'язаними сторонами (632) _____ %

VI. Грошові кошти

Найменування показника	Код рядка	На кінець року
1	2	3
Каса	640	
Поточний рахунок у банку	650	
Інші рахунки в банку (акредитиви, чекові книжки)	660	
Грошові кошти в дорозі	670	
Еквіваленти грошових коштів	680	
Разом	690	

З рядка 070 гр. 4 Балансу

Грошові кошти, використання яких обмежено (691) _____

VII. Забезпечення і резерви

Види забезпечень і резервів	Код рядка	Залишок на початок року	Збільшення за звітний рік		Використано у звітному році	Сторновано невикористану суму у звітному році	Сума очікуваного відшкодування витрат іншою стороною, що врахована при оцінці забезпечення	Залишок на кінець року
			нараховано (створено)	додаткові відрахування				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Забезпечення на виплату відпусток працівникам	710							
Забезпечення наступних витрат на додаткове пенсійне забезпечення	720							
Забезпечення наступних витрат на виконання гарантійних зобов'язань	730							
Забезпечення наступних витрат на реструктуризацію	740							
Забезпечення наступних витрат на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів	750							
	760							
	770							
Резерв сумнівних боргів	775							
Разом	780							

VIII. Запаси

Найменування показника	Код рядка	Балансова вартість на кінець року	Переоцінка за рік	
			збільшення чистої вартості реалізації*	уцінка
1	2	3	4	5
Сировина і матеріали	800			
Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	810			
Паливо	820			
Тара і тарні матеріали	830			
Будівельні матеріали	840			
Запасні частини	850			
Матеріали сільськогосподарського призначення	860			
Тварини на вирощуванні та відгодівлі	870			
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880			
Незавершене виробництво	890			
Готова продукція	900			
Товари	910			
Разом	920			

З рядка 920 графа 3 Балансова вартість запасів: відображених за чистою вартістю реалізації: _____
переданих у переробку _____
оформлених в заставу _____
переданих на комісію _____
Активи на відповідальному зберіганні (позабалансовий рахунок 02) _____

IX. Дебіторська заборгованість

Найменування показника	Код рядка	Всього на кінець року	у т. ч. за строками непогашення		
			до 3 місяців	від 3 до 6 місяців	від 6 до 12 місяців
1	2	3	4	5	6
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	940				
Інша поточна дебіторська заборгованість	950				

Списано у звітному році безнадійної дебіторської заборгованості _____ (951)
Із рядків 940 і 950 графа 3 заборгованість з пов'язаними сторонами _____ (952)

X. Нестачі і втрати від псування цінностей

Найменування показника	Код рядка	Сума
1	2	3
Виявлено (списано) за рік нестач і втрат	960	
Визнано заборгованістю винних осіб у звітному році	970	
Сума нестач і втрат, остаточне рішення щодо винуватців за якими на кінець року не прийнято (позабалансовий рахунок 072)	980	

* визначається за п. 28 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси".

ХІ. Будівельні контракти

Найменування показника	Код ряд-ка	Сума
1	2	3
Дохід за будівельними контрактами за звітний рік	1110	
Заборгованість на кінець звітного року:		
валова замовників	1120	
валова замовникам	1130	
з авансів отриманих	1140	
Сума затриманих коштів на кінець року	1150	
Вартість виконаних субпідрядниками робіт за незавершеними будівельними контрактами	1160	

ХІІ. Податок на прибуток

Найменування показника	Код ряд-ка	Сума
1	2	3
Поточний податок на прибуток	1210	
Відстрочені податкові активи: на початок звітного року	1220	
на кінець звітного року	1225	
Відстрочені податкові зобов'язання: на початок звітного року	1230	
на кінець звітного року	1235	
Включено до Звіту про фінансові результати — усього	1240	
у тому числі:	1241	
поточний податок на прибуток		
зменшення (збільшення) відстрочених податкових активів	1242	
збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1243	
Відображено у складі власного капіталу — усього	1250	
у тому числі:	1251	
поточний податок на прибуток		
зменшення (збільшення) відстрочених податкових активів	1252	
збільшення (зменшення) відстрочених податкових зобов'язань	1253	

Керівник _____

Головний бухгалтер _____

ХІІІ. Використання амортизаційних відрахувань

Найменування показника	Код ряд-ка	Сума
1	2	3
Нараховано за звітний рік	1300	
Використано за рік - усього	1310	
в тому числі на:		
будівництво об'єктів	1311	
придбання (вигодворення) та поліпшення основних засобів	1312	
з них машини та обладнання	1313	
придбання (створення) нематеріальних активів	1314	
погашення отриманих на капіталні інвестиції позик	1315	
	1316	
	1317	

Баланс (згідно з П(С)БО 2)

Назва статті	Код рядка	Зміст статті
1	2	3
АКТИВИ		
I. Необоротні активи		
Нематеріальні активи	010-012	Вартість об'єктів, які віднесені до складу нематеріальних активів згідно з відповідними положеннями (стандартами). У цій статті наводяться окремо первісна та залишкова вартість нематеріальних активів, а також нарахована у встановленому порядку сума накопиченої амортизації. Залишкова вартість визначається як різниця між первісною вартістю і сумою накопиченої амортизації, яка наводиться у дужках
Незавершене будівництво	020	Вартість незавершених капітальних інвестицій у будівництво, створення, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання необоротних активів (включаючи необоротні матеріальні активи, призначені для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством, а також авансові платежі для фінансування капітального будівництва
Основні засоби	030-032	Вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів згідно з відповідними положеннями (стандартами), державні (казенні) та комунальні підприємства – вартість майна, отриманого на праві господарського відання чи праві оперативного управління. У цій статті також наводиться вартість інших необоротних матеріальних активів. У цій статті наводяться окремо первісна (переоцінена) вартість, сума зносу основних засобів (у дужках) та їх залишкова вартість. До підсумку балансу включається залишкова вартість, яка визначається як різниця між первісною (переоціненою) вартістю основних засобів і сумою їх зносу на дату балансу
Довгострокові біологічні активи	035-037	Вартість довгострокових біологічних активів. У цій статті наводяться справедлива (первісна, переоцінена) вартість, сума накопиченої амортизації (у дужках) і залишкова вартість довгострокових біологічних активів. До підсумку балансу включається справедлива або залишкова вартість, яка дорівнює різниці між первісною (переоціненою) вартістю і сумою накопиченої амортизації
Довгострокові фінансові інвестиції	040-045	Фінансові інвестиції на період більше одного року, а також усі інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент. У цій статті виділяються фінансові інвестиції, які згідно з відповідними положеннями (стандартами) обліковуються методом участі в капіталі
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	Заборгованість фізичних та юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу
Вписувані рядки	055-057	Вартість об'єктів, що віднесені до інвестиційної нерухомості – справедлива (залишкова), первісна вартість та знос інвестиційної нерухомості
Відстрочені податкові активи	060	Сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в наступних періодах внаслідок тимчасової різниці між обліковою та податковою базами оцінки
Інші необоротні активи	070	Суми необоротних активів, які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу «Необоротні активи», крім гудвілу, який наводиться у рядку 065

II. Оборотні активи		
Виробничі запаси	100	Вартість запасів, малоцінних та швидкозношуваних предметів, сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання в ході нормального операційного циклу
Поточні біологічні активи	110	Вартість: дорослих тварин на відгодівлі і в нагулі, птиці, звірів, кроликів, дорослих тварин, вибракуваних із основного стада для реалізації, та молодняка тварин на вирощуванні і вигодівлі в оцінці за справедливою вартістю
Незавершене виробництво	120	Витрати на незавершене виробництво і незавершені роботи (послуги), а також вартість напівфабрикатів власного виробництва і валова заборгованість замовників за будівельними контрактами
Готова продукція	130	Запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками і відповідають технічним умовам і стандартам. Продукція, яка не відповідає наведеним вимогам (крім браку), та роботи, які не прийняті замовником, показуються у складі незавершеного виробництва
Товари	140	Вартість товарів, які придбані підприємствами для наступного продажу, без суми торгових націнок
Векселі одержані	150	Заборгованість покупців, замовників та інших дебіторів за відвантаженою продукцією (товари), інші активи, виконані роботи та надані послуги, яка забезпечена векселями
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	160-162	Заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи або послуги (крім заборгованості, яка забезпечена векселем). У підсумок балансу включається чиста реалізаційна вартість, яка визначається шляхом вирахування з дебіторської заборгованості резерву сумнівних боргів. Сума резерву сумнівних боргів наводиться у дужках
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	170	Дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	180	Сума авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів
Дебіторська заборгованість з нарахований доходів	190	Сума нарахованих дивідендів, процентів, роялті тощо, що підлягають надходженню
Дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	200	Заборгованість пов'язаних сторін та дебіторська заборгованість із внутрішньовідомчих розрахунків
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	Заборгованість дебіторів, яка не може бути включена до інших статей дебіторської заборгованості та яка відображається у складі оборотних активів
Поточні фінансові інвестиції	220	Фінансові інвестиції на строк, що не перевищує один рік, які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів)

Грошові кошти та їх еквіваленти	230-240	Кошти в касі, на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані для поточних операцій, а також еквіваленти грошових коштів. У цій статті окремо наводяться кошти в національній та іноземній валютах. Кошти, які не можна використати для операцій протягом одного року, починаючи з дати балансу або протягом операційного циклу внаслідок обмежень, слід виключати зі складу оборотних активів та відображати як необоротні активи. У вписуваному рядку 231 «у т.ч. в касі» наводять суму наявної в касах підприємства готівки (у тому числі з рядка 230).
Інші оборотні активи	250	Суми оборотних активів, які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу «Оборотні активи»
III. Витрати майбутніх періодів		
Витрати майбутніх періодів	270	Витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів
IV. Необоротні активи та групи вибуття (вписуваний рядок)	275	Вартість необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу
ПАСИВИ		
I. Власний капітал		
Статутний капітал	300	Зафіксована в установчих документах загальна вартість активів, які є внеском власників (учасників) до капіталу підприємства. Підприємства, для яких не передбачена фіксована сума статутного капіталу, відображають у цій статті суму фактичного внеску власників до статутного капіталу підприємства
Пайовий капітал	310	Сума пайових внесків членів спілок та інших підприємств, що передбачена установчими документами
Додатковий вкладений капітал	320	Акціонерні товариства показують суму, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість. Інші підприємства відображають у цій статті суму капіталу, який вкладено засновниками понад статутний капітал
Інший додатковий капітал	330	Сума дооцінки необоротних активів, вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших юридичних або фізичних осіб, та інші види додаткового капіталу
Резервний капітал	340	Сума резервів, створених, відповідно до чинного законодавства або установчих документів, за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	Сума нерозподіленого прибутку або сума непокритого збитку. Сума непокритого збитку наводиться в дужках та вираховується при визначенні підсумку власного капіталу
Неоплачений капітал	360	Сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу. Ця сума наводиться в дужках і вираховується при визначенні підсумку власного капіталу
Вилучений капітал	370	Господарські товариства відображають фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників. Сума вилученого капіталу наводиться в дужках і підлягає вирахуванню при визначенні підсумку власного капіталу

II. Забезпечення наступних витрат і платежів		
Наступні витрати і платежі	400, 410, 420	Нараховані у звітному періоді майбутні витрати та платежі (витрати на оплату майбутніх відпусток, гарантійні зобов'язання тощо), а також залишки коштів цільового фінансування і цільових надходжень, які отримані з бюджету та інших джерел
Забезпечення виплат персоналу	400	Інформація про рух коштів, які за рішенням підприємства резервуються для забезпечення майбутніх витрат і платежів і включаються до витрат поточного періоду (виплати відпусток, додаткове пенсійне забезпечення тощо). Величина таких виплат на дату складання балансу може бути визначена тільки шляхом попередніх (прогнозних) оцінок
Інші забезпечення	410	Забезпечення інших наступних витрат і платежів, що не знайшли відображення у інших статтях цього розділу
Страхові резерви	415, 416	Узагальнення інформації про рух коштів страхових резервів (використовується підприємствами, які є страхувальниками відповідно до Закону України «Про страхування»)
Цільове фінансування	420	Субсидії, асигнування з бюджету та позабюджетних фондів, цільові внески фізичних та юридичних осіб (в тому числі отримана гуманітарна допомога)
III. Довгострокові зобов'язання		
Довгострокові кредити банків	440	Сума заборгованості підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточним зобов'язанням
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	Сума довгострокової заборгованості підприємства щодо зобов'язання із залучення позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки
Відстрочені податкові зобов'язання	460	Сума податків на прибуток, що підлягають сплаті в майбутніх періодах внаслідок тимчасової різниці між обліковою та податковою базами оцінки
Інші довгострокові зобов'язання	470	Сума довгострокових зобов'язань, які не можуть бути включені до інших статей розділу «Довгострокові зобов'язання»
IV. Поточні зобов'язання		
Короткострокові кредити банків	500	Сума поточних зобов'язань підприємства перед банками за отриманими від них позиками
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	Сума довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу
Векселі видані	520	Сума заборгованості, на яку підприємство видало векселі на забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників, підрядників та інших кредиторів
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	Сума заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи та отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселями)

Поточні зобов'язання за одержаними авансами	540	Сума авансів, одержаних від інших осіб у рахунок наступних поставок продукції, виконання робіт (послуг)
Поточні зобов'язання із розрахунків з бюджетом	550	Заборгованість підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства
Поточні зобов'язання з позабюджетних платежів	560	Заборгованість за внесками до позабюджетних фондів, передбачених чинним законодавством
Поточні зобов'язання зі страхування	570	Сума заборгованості за відрахуваннями до Пенсійного фонду, на соціальне страхування, страхування майна підприємства та індивідуальне страхування його працівників
Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці	580	Заборгованість підприємства з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату
Поточні зобов'язання за розрахунками з учасниками	590	Заборгованість підприємства його учасникам (засновникам), пов'язана з розподілом прибутку (дивіденди тощо) і формуванням статутного капіталу
Поточні зобов'язання із внутрішніх розрахунків	600	Заборгованість підприємства пов'язаним сторонам та кредиторська заборгованість із внутрішньогосподарських розрахунків
Вписуваний рядок	605	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу
Інші поточні зобов'язання	610	Суми зобов'язань, які не можуть бути включеними до інших статей, наведених у розділі «Поточні зобов'язання»
V. Доходи майбутніх періодів		
Доходи майбутніх періодів	630	Доходи, отримані протягом поточного або попередніх звітних періодів, які належать до наступних звітних періодів

Звіт про фінансові результати (згідно з П(С)БО 3)

Назва статті	Код рядка	Зміст статті
1	2	3
I. Фінансові результати		
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	Загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг, тобто без вирахування наданих знижок, повернення проданих товарів та непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного збору тощо). Організації, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами, у цій статті відображають вартість, за якою реалізовано цінні папери, та суму винагороди за виконання інших операцій, пов'язаних з розміщенням, купівлею і продажем цінних паперів
Податок на додану вартість	015	Сума податку на додану вартість, яка включена до складу доходу (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)
Акцизний збір	020	Підприємства – платники акцизного збору відображають суму, яка врахована у складі доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)
Вільний рядок	025	Заповнюють підприємства, які сплачують інші збори або податки з обороту. Зокрема, в цьому рядку відображаються належні до сплати безпосередньо Пенсійному фонду України збори на обов'язкове державне пенсійне страхування з торгівлі ювелірними виробами із золота (крім обручок), платини і дорогоцінного каміння, надання послуг стільникового рухомого зв'язку. У цьому рядку підприємства – платники відповідного податку, збору (обов'язкового платежу) наводять належні до сплати суми податку з реклами, збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства, рентної плати за нафту, природний газ і газовий конденсат тощо
Інші вирахування з доходу	030	Надані знижки, повернення товарів та інші суми, що підлягають вирахуванню з доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без непрямих податків. Зокрема, у цій статті відображають одержані підприємством від інших осіб суми доходів, що за договорами належать комітентам, принципалам тощо
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	Визначається шляхом вирахування з доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) відповідних податків, зборів, знижок тощо
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	Виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів. У цій статті організації, основною діяльністю яких є торгівля цінними паперами, відображають балансову вартість реалізованих цінних паперів. підприємства, які відповідно до законодавства є страховиками, у цій статті наводять виплати страхових сум та страхових відшкодувань. Підприємства, які здійснюють діяльність з випуску та проведення лотерей, у цій статті наводять відрахування на створення (формування) за звітний період призового фонду, а також резерву, що покриває величину джек-поту, не забезпечену сплатою участі у лотереї
Валовий прибуток (збиток)	050, 055	Розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)

Інші операційні доходи	060	Суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): дохід від операційної оренди активів; дохід від операційних курсових різниць; відшкодування раніше списаних активів; дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій) тощо. До цієї статті також уключаються дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції та дохід від зміни вартості біологічних активів з виділенням у вписуваному рядку 061 доходу від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних унаслідок сільськогосподарської діяльності
Адміністративні витрати	070	Загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства
Витрати на збут	080	Витрати підприємства, пов'язані з реалізацією продукції (товарів) – витрати на утримання підрозділів, що займаються збутом продукції (товарів), рекламу, доставку продукції споживачам тощо
Інші операційні витрати	090	Собівартість реалізованих виробничих запасів; відрахування на створення резерву сумнівних боргів і суми списаної безнадійної дебіторської заборгованості; втрати від знецінення запасів; втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні санкції; відрахування для забезпечення наступних операційних витрат, а також усі інші витрати, що виникають в процесі операційної діяльності підприємства (крім витрат, що включаються до собівартості продукції, товарів, робіт, послуг). У цій статті наводяться також витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, від зміни вартості біологічних активів з виділенням у рядку 091 витрат від первісного визнання біологічних активів сільськогосподарської продукції, одержаних унаслідок сільськогосподарської діяльності
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	100, 105	Визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат
Дохід від участі в капіталі	110	Дохід, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведеться методом участі в капіталі
Інші фінансові доходи	120	Дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі)
Інші доходи	130	Дохід від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів і майнових комплексів; дохід від неопераційних курсових різниць та інші доходи, які виникають у процесі звичайної діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства
Фінансові витрати	140	Витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями (крім фінансових витрат, які включаються до собівартості кваліфікаційних активів)
Втрати від участі в капіталі	150	Збиток, спричинений інвестиціями в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких провадиться методом участі в капіталі
Інші витрати	160	Собівартість реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів; втрати від неопераційних курсових різниць; втрати від уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів; інші витрати, які виникають у процесі звичайної діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	170, 175	Визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів (прибутків), фінансових та інших витрат (збитків)

Вписувані рядки	176 або 177	У тому числі відображаються відповідно прибуток або збиток від припиненої діяльності після оподаткування та/або прибуток або збиток від переоцінки необоротних активів та груп вибуття, що утворюють припинену діяльність і оцінюються за чистою вартістю реалізації
Податки на прибуток	180	Сума податків на прибуток від звичайної діяльності, визначена згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»
Прибуток від звичайної діяльності	190, 195	Визначається як різниця між прибутком від звичайної діяльності до оподаткування та сумою податків з прибутку. Збиток від звичайної діяльності дорівнює збитку від звичайної діяльності до оподаткування та сумі податків на прибуток
Надзвичайні доходи і надзвичайні витрати	200, 205	Відображаються відповідно: невідшкодовані втрати від надзвичайних подій (стихійного лиха, пожеж, техногенних аварій тощо), включаючи витрати на запобігання виникненню втрат від стихійного лиха та техногенних аварій, які визначені за вирахуванням суми страхового відшкодування та покриття втрат від надзвичайних ситуацій за рахунок інших джерел; доходи і втрати від інших подій та операцій, які відповідають визначенню надзвичайних подій. Втрати від надзвичайних подій відображаються за вирахуванням суми, на яку зменшується податок на прибуток від звичайної діяльності внаслідок цих втрат. Зміст і вартісна оцінка доходів або витрат від кожної надзвичайної події слід окремо розкривати в примітках до фінансових звітів
Податки з надзвичайного прибутку	210	Сума податків, що підлягає сплаті з прибутку від надзвичайних подій
Чистий прибуток (збиток)	220, 225	Розраховується як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від звичайної діяльності та надзвичайного прибутку, надзвичайного збитку та податків з надзвичайного прибутку
II. Елементи операційних витрат		
Операційні витрати	230- 280	Відповідні елементи операційних витрат (на виробництво і збут, управління та інші операційні витрати), яких зазнало підприємство в процесі своєї діяльності протягом звітного періоду, за вирахуванням внутрішнього обороту, тобто за вирахуванням тих витрат, які становлять собівартість продукції (робіт, послуг), що вироблена і спожита самим підприємством. Собівартість реалізованих товарів, запасів, іноземної валюти у цьому розділі не наводиться
III. Розрахунок показників прибутковості акцій		
Середньорічна кількість простих акцій	300	Середньозважена кількість простих акцій, які перебували в обігу протягом звітного періоду
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	Середньорічна кількість простих акцій в обігу, скоригована на середньорічну кількість потенційних простих акцій
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	320	Показник, що розраховується діленням різниці між сумою чистого прибутку (збитку) і сумою дивідендів на привілейовані акції на середньорічну кількість простих акцій в обігу
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	330	Показник, що розраховується діленням скоригованого чистого прибутку (збитку) на скориговану середньорічну кількість простих акцій в обігу
Дивіденди на одну просту акцію	340	Показник, який розраховується шляхом ділення суми оголошених дивідендів на кількість простих акцій, за якими сплачуються дивіденди

НОРМАТИВНЫЕ ДОКУМЕНТЫ И ЛИТЕРАТУРА

1. Закон Украины «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности в Украине» №996-XIV от 16.07.1999 г.
2. Закон Украины «О коллективных договорах и соглашениях» №3356-XII от 01.07.1993 г.
3. Решение Государственной комиссии по ценным бумагам и фондовому рынку №1591 от 19.12.2006 г. «Об утверждении Положения о раскрытии информации эмитентами ценных бумаг».
4. Л.А. Бернстайн. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: Пер. с англ. М.: Финансы и статистика, 1996 г.
5. Как понимать и использовать финансовую отчетность. Пособие Эрнст & Янг, Москва, 1996 г.
6. О.Михайлюк. Как читать и анализировать финансовую отчетность. Пособие Проекта Международной Финансовой Корпорации «Корпоративное развитие в Украине».

ДЛЯ ЗАМЕТОК